

Landbrug og Grøn Omstilling
J.nr. 2021-5327
Ref. LISVI
Den 6. maj 2022

Høring over udkast til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen forud for planperioden 2022/2023

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevareministeriet) sender hermed udkast til bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen) i offentlig høring.

Høringssvar bedes senest den 30. maj 2022 sendt til fvm@fvm.dk med cc til lisvi@fvm.dk med angivelse af j.nr. 2021-5327.

De væsentligste foreslåede ændringer er beskrevet nærmere nedenfor.

Det bemærkes, at høringssvar fra andre end statslige myndigheder offentliggøres på høringsportalen, og at afgivelse af høringssvar samtidig opfattes som et samtykke til offentliggørelse, herunder af navn og mailadresse.

Med venlig hilsen

Lise Viftrup

Indhold

1.	Indholdet af de foreslåede ændringer	4
1.1.	Justering af titlen og indledningen til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen	4
1.2.	Justering af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde	5
1.2.1.	Ensretning af anvendelsesområdet med reglerne i og i medfør af gødskningsloven	5
1.2.2.	Ophævelse af undtagelser vedr. atypiske dyrehold.....	7
1.2.3.	Undtagelse for anvendelse i strid med bestemmelser eller afgørelser truffet i medfør heraf om brug af genetisk modificerede organismer inden for forskning og produktion.....	10
1.3.	Ændringer i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens definitioner... 11	
1.3.1.	Ny definition af organisk gødning.....	11
1.3.2.	Justering af definition af husdyrgødning	12
1.3.3.	Nye definitioner af separeret husdyrgødning, væskefraktion og fiberfraktion samt justering af definitioner af flydende og fast husdyrgødning ...	13
1.3.4.	Justering af definition af vintersæd	14
1.3.5.	Ny definition af erklæring samt ensretning af dokumentationskrav	15
1.4.	Præcisering af udbringningsteknikken udlægning ved slange eller slæbesko	16
1.5.	Separering af husdyrgødning som ny ammoniakreducerende udbringningsteknik	16
1.6.	Bladgødsning som ny ammoniakreducerende teknik ved tildeling af ureabaserede kvælstofforbindelser mv.	19
1.7.	Justering af dokumentationskrav for anvendelse af diammoniumsulfat og ureabaserede gødningsprodukter.....	22
1.8.	Præcisering af at arealer med grøngødning, der gødes i efteråret, samtidig kan udgøre MFO-efterafgrøder.....	22
1.9.	Overgangsordning med anvendelse af klimanormalen for 1961-1990 ved automatisk forlængelse af lukkeperioden for flydende organisk gødning	23
1.10.	Lempelse af mulighed for anvendelse af kunstgødning og forædlet organisk gødning i efteråret	24
1.11.	Præcisering af at fast husdyrgødning skal nedpløjes på arealer uden etablerede afgrøder til høst	27
1.12.	Ophævelse af bestemmelse om anvendelse af husdyrgødning fra smågrise, der er blevet tildelt medicinsk zinkoxid	28
1.13.	Justering af harmonireglerne.....	30
1.14.	Lovtekniske justeringer af fosforreglerne.....	31
1.15.	Ophævelse af bestemmelse af fratræk af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur.....	32
1.16.	Fastsættelse af fosforlofterne for forskellige gødningstyper fra 2022	32
1.16.1.	Indledende om reguleringen via fosforlofter	32
1.16.2.	Fastlæggelse af det gennemsnitlige beskyttelsesniveau for husdyrgødning fra 2022-2024 og for 2025 og frem	33
1.16.3.	Videreførelse af skærpede fosforlofter i oplande til målsatte søer	36
1.16.4.	Fastsættelsen af fosforlofterne for de forskellige typer af husdyrgødning for 2022-2024.....	36
1.16.1.	Fastsættelsen af fosforlofterne for de forskellige typer af husdyrgødning for 2025 og frem	37
1.17.	Ændring af det tilknyttede fosforloft for afgivet organisk gødning og bioaske	37

1.18.	Afskæring af adgangen til at klage over Miljøstyrelsens og Landbrugsstyrelsens afgørelser efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsen	39
1.19.	Delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen	40
1.20.	Administrative bødeforelæg	42
1.21.	Justering af betingelser for tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar harmoniareal	43
2.	Miljømæssige konsekvenser	46
2.1.	Separering af husdyrgødning som ny ammoniakreducerende teknik	47
2.2.	Ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde	47
2.3.	Bladgødskning som ny ammoniakreducerende teknik ved tildeling af ureabaserede kvælstofforbindelser mv.	47
2.4.	Overgangsordning med anvendelse af klimanormalen for 1961-1990 ved automatisk forlængelse af lukkeperioden for flydende organisk gødning	48
2.5.	Lempelse af mulighed for anvendelse af kunstgødning og forædlet organisk gødning i efteråret	48
2.6.	Ændring af det tilknyttede fosforloft for afgivet husdyrgødning og bioaske	48
2.7.	Ophævelse af bestemmelse om fratæk af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur.....	48
2.8.	Afslag på ansøgning om tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar.....	49
3.	Administrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser ..	49
3.1.	Administrative konsekvenser for erhvervslivet.....	49
3.2.	Erhvervsøkonomiske konsekvenser	50
3.3.	Sammenfattende skema over administrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser for erhvervslivet	51
4.	Forholdet til EU-retten	51
4.1.	Overholdelse af regeringens fem faste principper for implementering af EU-regulering	51
4.2.	Bestemmelser, der er omfattet af krydsoverensstemmelse.....	53

1. Indholdet af de foreslåede ændringer

1.1. Justering af titlen og indledningen til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen

Som beskrevet nedenfor i afsnit 1.2. foreslås anvendelsesområdet for bekendtgørelse om anvendelse af gødning (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen) ændret, så bekendtgørelsen fremover alene finder anvendelse på jordbrugsvirksomheder. Det foreslås, at ændringen af anvendelsesområdet afspejles i bekendtgørelsens titel, der derfor foreslås ændret til bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen).

Indledningen til en bekendtgørelse skal angive de bestemmelser i lovgivningen, som udgør hjemmelen for bestemmelserne i bekendtgørelsen. I det følgende gennemgås de foreslåede ændringer i indledningen. De materielle forslag til ændringer i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, herunder de ændringer der henvises til i dette afsnit, gennemgås i de efterfølgende afsnit.

Som det fremgår, er lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) det primære hjemmelsophæng for gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Der henvises dog også i bekendtgørelsens indledning til § 41, stk. 2, i lov nr. 338 af 2. april 2019 om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag (gødskningsloven). Baggrunden herfor er, at denne bestemmelse i dag udgør hjemmelsgrundlag for kravet om udarbejdelse af en gødningsplan, jf. bilag 2, nr. 8, i forbindelse med ansøgning om tilladelse til at udbringe op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar.

Med lov nr. 415 af 5. april 2022 om ændring er husdyrbrugloven er der indført en ny § 5 a, stk. 2, som giver mulighed for at stille betingelser for meddelelse af tilladelse til at udbringe mere end 170 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar, herunder også mulighed for at meddele afslag på ansøgning om tilladelse, hvis en jordbrugsvirksomhed tidligere har overtrådt betingelser i en tilladelse.

Denne nye bemyndigelse er hjemmelsgrundlag for implementeringen af EU-Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2012/659 af 23. oktober 2012 om godkendelse af en undtagelse på anmodning af Kongeriget Danmark i henhold til Rådets direktiv 91/676/EØF om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget (meddelt under nummer C (2012) 7182) (kvægundtagelsen), som giver mulighed for at visse jordbrugsvirksomheder efter ansøgning kan tildele op til 230 kg kvælstof pr. hektar.

På den baggrund foreslås indledningen ændret, idet der henvises til § 5 a, stk. 2 i husdyrbrugloven i stedet for § 41, stk. 2, i gødskningsloven.

Med samme ændring af husdyrbrugloven er den eksisterende bemyndigelse i lovens § 5 c udvidet, så der også i medfør heraf kan fastsættes regler om kommunalbestyrelsens mulighed for at påbyde en konkret erosionsforebyggende foranstaltning. Den eksisterende bemyndigelse hertil findes i den gældende husdyrbruglovs § 45 a, der som konsekvens af udbygningen af lovens § 5 c er ophævet med ændringsloven. Ændringsloven træder i kraft den 1. juli 2022, hvorfor lovens § 5 c ved den nye gødningsanvendelsesbekendtgørelses ikrafttræden har erstattet lovens § 45 a.

Som konsekvens af ændringerne i husdyrbruglovens §§ 5 c og 45 a, ophæves henvisningen til § 45 a i indledningen til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Fødevareministeriet er desuden blevet opmærksomt på, at husdyrbruglovens § 54, stk. 1, ikke fremgår af indledningen til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Husdyrbruglovens § 54, stk. 1, fastsætter, at fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler vedrørende tilsynsmyndighedernes udøvelse af tilsynsvirksomhed. Bemyndigelsen i husdyrbruglovens § 54, stk. 1, er hjemmel til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 13. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 13 fastsætter, at kommunalbestyrelsen skal udføre et passende antal tilsyn med overholdelsen af §§ 11 og 12 under relevante vejrforhold. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 13 videreføres med det foreslåede udkast til ændret gødningsanvendelsesbekendtgørelse.

Fødevareministeriet har på denne baggrund tilføjet husdyrbruglovens § 54, stk. 1, til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens indledning.

Med den nye gødningsanvendelsesbekendtgørelse foreslår Fødevareministeriet fastsat regler, der afspejler den gældende delegation til Miljøstyrelsen, herunder Miljøstyrelsens adgang til at fastsætte regler om miljøtilsyn også på Fødevareministeriets område. Miljøtilsynsbekendtgørelsen indeholder regler fastsat med hjemmel i husdyrbruglovens § 69 a, der derfor tilføjes som hjemmelsophæng til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Den ovenfor nævnte ændring af husdyrbrugloven indeholder som ny § 97 a hjemmel til at fastsætte regler om administrative bødeforelæg. Denne hjemmel foreslås udnyttet med en ny § 29 i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. På denne baggrund er husdyrbruglovens § 97 a tilføjet til indledningen til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

1.2. Justering af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde

1.2.1. Ensretning af anvendelsesområdet med reglerne i og i medfør af gødskningsloven

Det fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 1, at bekendtgørelsen finder anvendelse på ejendomme med erhvervmæssigt dyrehold og på ejendomme uden erhvervmæssigt dyrehold, hvis der på ejendommen anvendes eller opbevares husdyrgødning svarende til produktionen fra et erhvervmæssigt dyrehold. Erhvervmæssigt dyrehold er i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 4, nr. 18, defineret som et dyrehold, som overskrider størrelsesgrænserne for ikke-erhvervmæssigt dyrehold i henhold til bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter (miljøaktivitetsbekendtgørelsen). Af miljøaktivitetsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, fremgår det, at et erhvervmæssigt dyrehold f.eks. kan bestå af 2 malkekøer eller ammekøer med tilhørende kalve (op til 6 måneder) eller 15 producerede slagtesvin samt 30 høns og fem hunde. Miljøaktivitetsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, indeholder desuden opsamlingskategorier, således at også andre dyretyper end de specifikt nævnte er erhvervmæssigt dyrehold, hvis det samlede produktionsareal på ejendommen til disse dyretyper overstiger 25 m², og således at blandede dyrehold omfattes, hvis den forholdsmæssige andel af hver dyretype tilsammen overstiger 100 pct.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen finder endvidere anvendelse på jordbrugsvirksomheder, jf. § 1, stk. 2. Jordbrugsvirksomhed er i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 4, nr. 20, defineret som en virksomhed, der er registreret i Register for Gødningsregnskab efter gødskningsloven. Det vil sige, at det er den samme grænse, som der finder anvendelse ift. de beslægtede regler i gødskningsloven, bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning (gødskningsbekendtgørelsen) og bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag (plantedækkebekendtgørelsen). Pligten til at lade sige registrere efter gødskningslovens § 5, stk. 2, omfatter virksomheder med planteavl, husdyravl eller skovbrug, der enten producerer eller modtager organisk gødning med et samlet kvælstofindhold, der overstiger 1.000 kg kvælstof pr. år, eller som producerer eller modtager organisk gødning med et samlet kvælstofindhold, der overstiger 100 kg kvælstof pr. hektar areal med afgrøder, som er omfattet af en kvælstofnorm eller fosfornorm fastsat i medfør af gødskningsloven pr. år, eller

virksomheden disponerer over et areal på 10 hektar eller derover med afgrøder, som er omfattet af en kvælstofnorm eller fosfnorm fastsat i medfør af gødskningsloven. Det er herudover efter gødskningslovens § 6 i visse tilfælde muligt for en virksomhed frivilligt at lade sig registrere i Register for Gødningsregnskab.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler om fosforerosion, harmonikrav og fosforlofter gælder efter ordlyden af disse bestemmelser, jf. §§ 11, 15 og 16, der bliver §§ 11, 14 og 15, alene for jordbrugsvirksomheder, altså virksomheder som er registreret i Register for Gødningsregnskab. Øvrige regler om anvendelse af gødning, f.eks. reglerne om udbringningsperioder og om anvendelse af ammoniakreducerende udbringningsteknik, gælder for ejendomme med erhvervmæssigt dyrehold.

I 2021 blev husdyrgødningsbekendtgørelsen delt i en husdyrgødningsbekendtgørelse under Miljøministeriet og en gødningsanvendelsesbekendtgørelse under Fødevareministeriet. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen viderefører de dele af husdyrgødningsbekendtgørelsen, der omhandler anvendelse af gødning, og som efter delingen af Miljø- og Fødevareministeriet er Fødevareministeriets ressort. Husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om indretning af stalde og opbevaringsanlæg mv. er videreført i en ny husdyrgødningsbekendtgørelse under Miljøministeriet.

Bestemmelsen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 1, er videreført uændret fra den tidligere husdyrgødningsbekendtgørelse. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen regulerer imidlertid ikke dyrehold, stalde og opbevaringsanlæg. Det er derfor Fødevareministeriets vurdering, at størrelsen af dyreholdet og mængden af opbevaret husdyrgødning på en ejendom fremover ikke bør være et kriterium for anvendelse af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Det er samtidig Fødevareministeriets vurdering, at en ensretning af anvendelsesområdet for gødningsanvendelsesbekendtgørelsen med anvendelsesområdet for gødskningsloven med tilhørende bekendtgørelser vil være en hensigtsmæssig forenkling af reglerne på gødningsområdet, og at ændringen kan foretages uden væsentlige påvirkninger af miljøet.

Fødevareministeriet vurderer således, at et fælles og ensartet anvendelsesområde for Fødevareministeriets og Landbrugsstyrelsens gødskningsregler vil gøre det enklere for landbrugerne og deres rådgivere at finde ud af, hvilke regler en given landbrugsbedrift er omfattet af. Kommunerne kan via det offentligt tilgængelige selvbetjeningssystem på Landbrugsstyrelsens hjemmeside foretage opslag på CVR-numre og herved se, om konkrete virksomheder er tilmeldt Register for Gødningsregnskab. Selvbetjeningssystemet er tilgængeligt via dette link <https://lbt.dk/tilskud-selvbetjening/soeg-i-registre/soeg-i-register-for-goedningsregnskab/>.

Såfremt en registreringspligtig bedrift undlader at registrere sig i Register for Gødningsregnskab efter gødskningslovens § 5, stk. 2 og stk. 3, kan Landbrugsstyrelsen efter gødskningslovens § 5, stk. 4, og § 7, stk. 1, anmelde virksomheden til registrering. Jordbrugsvirksomheden vil herefter være omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen med virkning fra den planperiode, hvor virksomheden anmeldes til registrering.

Fødevareministeriet har ved vurderingen af de miljømæssige konsekvenser lagt vægt på, at ændringen vil berøre en mindre gruppe af bedrifter. Fødevareministeriet vurderer således, at der ikke er nogen planteavlere uden dyrehold, der i dag omfattes af reglerne, men som ikke med de foreslåede ændringer fortsat vil være omfattet. Tilsvarende vurderes ændringen at være uden betydning for reguleringen af gødning fra bedrifter med dyr, der ikke selv råder over harmoniarealer, da gødningen herfra formodes at blive afgivet til jordbrugsvirksomheder eller biogasanlæg og dermed fortsat omfattes af reguleringen. De foreslåede ændringer er derfor efter ministeriets vurdering alene relevante for bedrifter med

dyrehold, der tildeler gødningen fra eget dyrehold. Bedrifter med dyrehold, der tildeler egen gødning, vil som oftest blive omfattet af reglerne for registrering i Register for Gødningsregnskab ved enten at anvende eller producere mere end 1.000 kg kvælstof, tildele mere end 100 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar eller disponere over mindst 10 hektar med afgrøder, som er omfattet af en kvælstofnorm eller fosfornorm fastsat i medfør af gødskningsloven.

Fødevareministeriet har samtidig ved vurderingen af de miljømæssige konsekvenser lagt vægt på, at kommunerne har mulighed for at udstede et påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 42, hvis en bedrift, der efter justeringen af anvendelsesområdet ikke er omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, anvender gødning på en måde, der skønnes at medføre en nærliggende risiko for uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening. Det svarer til, hvordan kommunerne efter gældende ret kan regulere gødning fra dyrehold under grænsen for erhvervsmæssigt dyrehold.

Fødevareministeriet foreslår derfor, at § 1, stk. 1 og 2, justeres, så gødningsanvendelsesbekendtgørelsen finder anvendelse på jordbrugsvirksomheder. Det betyder, at anvendelsesområdet ensrettes med øvrige gødskningsregler, så også gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde er virksomheder registreret i Register for Gødningsregnskab.

Som konsekvens af forslaget om ændring af anvendelsesområdet foreslår Fødevareministeriet, at definitionen af erhvervsmæssigt dyrehold i § 3, nr. 18, ophæves, da definitionen overflødiggøres med forslaget.

1.2.2. Ophævelse af undtagelser vedr. atypiske dyrehold

Det fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 3, at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse på husdyrgødning fra en række oplistede dyrehold. Det drejer sig om husdyrgødning fra zoologiske haver og dyreparker, cirkusser, forlystelsesparker og lignende virksomheder, virksomheder, der beskæftiger sig med sammenbringning af hovdyr, karantænefaciliteter, herunder til hunde, katte og fritter, stalde med dyreforsøg, dyrehandlere, dyrehold på politigårde og dyrehospitaler. Undtagelserne er i vidt omfang afgrænset ved henvisninger til Fødevarestyrelsens regelsæt.

Fødevareministeriet og Miljøministeriet opdaterede i sommeren 2021 undtagelsesbestemmelserne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen og husdyrgødningsbekendtgørelsen på baggrund af ikrafttrædelsen af nye regler på området, navnlig dyresundhedsloven.

Ministerierne forholdt sig af tidsmæssige årsager ikke ved den lejlighed til hensigtsmæssigheden af undtagelserne. Fødevareministeriet tilkendegav i høringsbrevet til udkastet til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, at Fødevareministeriet frem mod en senere ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen ville tage stilling til, i hvilket omfang der er grundlag for fortsat at holde atypiske dyrehold uden for gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde. I høringsnotatet tilkendegav Fødevareministeriet, at det er Fødevareministeriets vurdering – bl.a. på baggrund af dialogen med Fødevarestyrelsen om dyresundhedsloven mv. og KL's hørings svar til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen – at det er hensigtsmæssigt at genoverveje relevansen af undtagelserne.

Den foreslåede ensretning af anvendelsesområdet for gødningsanvendelsesbekendtgørelsen med anvendelsesområdet for gødskningsloven med tilhørende bekendtgørelser indebærer efter Fødevareministeriets vurdering, at flere af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens undtagelser for atypiske dyrehold, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 3, bliver indholdsløse. Det drejer sig om cirkusser, butikker med almindelig dyrehandel, dyrehold på politigårde og dyrehospitaler, jf. § 1, stk. 3, nr. 2 og 7-9, idet disse vurderes ikke at have en sådan størrelse, at de omfattes af

gødningsanvendelsesbekendtgørelsen med den foreslåede justering, ligesom de ikke lever op til kriteriet om at beskæftige sig med planteavl, husdyravl eller skovbrug.

Fødevarestyrelsen har oplyst, at der ikke i Danmark er godkendt permanente karantænefaciliteter til hunde, katte og friter. Sådanne karantænefaciliteter er undtaget fra gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, jf. dennes § 1, stk. 3, nr. 5. Det er Fødevarerministeriets vurdering, at såfremt der måtte blive godkendt sådanne karantænefaciliteter, så vil de forventeligt også have en størrelse, hvor de ikke er omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde med den foreslåede justering. Det bemærkes, at gødning fra hunde og katte hverken er omfattet af den gældende definitionen eller den justerede definition af husdyrgødning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 1, der bliver § 3, nr. 2.

Efter Fødevarerministeriets vurdering vil zoologiske haver, virksomheder, der beskæftiger sig med sammenbringning af hovdyr, karantænefaciliteter og stalde til dyrehold omfattet af lov om dyreforsøg kunne have en størrelse, hvor de fortsat vil være omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen med den foreslåede ensretning af anvendelsesområdet med anvendelsesområdet for gødskningsloven, og opstaldningen i sådanne faciliteter vurderes at kunne være virksomhed med husdyravl.

På denne baggrund har Fødevarerministeriet med bidrag fra Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen analyseret behovet for at opretholde undtagelserne for disse typer af atypiske dyrehold i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Miljøstyrelsen har bidraget med oplysninger om tilblivelsen af undtagelserne, idet undtagelserne oprindeligt er indført i husdyrgødningsbekendtgørelsen, mens ansvaret for bekendtgørelsen var placeret i Skov- og Naturstyrelsen og senere Miljøstyrelsen.

Miljøstyrelsen oplyser, at de atypiske dyrehold hovedsageligt er blevet undtaget fra husdyrgødningsbekendtgørelsens (og senere husdyrbruglovens) anvendelsesområde i 1992, 2004, 2006, 2011 og 2016. Indledningsvist var det et kommunalt skøn, hvorvidt dyreholdet kunne betegnes som et af de i bekendtgørelsen oplyste atypiske dyrehold. Siden 2018 er hovedparten af de atypiske dyrehold, der er undtaget, blevet afgrænset via en henvisning til et andet regelsæt.

Videre oplyser Miljøstyrelsen, at der ikke er meget materiale, der dokumenterer, hvorfor de forskellige typer af atypiske dyrehold er blevet undtaget fra anvendelsesområdet for husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Dog oplyser Miljøstyrelsen, at det følger af Skov- og Naturstyrelsens høringsbrev fra ændringen af husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2006, at styrelsen på daværende tidspunkt vurderede, at eksportisolationsstalder (som i den gældende gødningsanvendelsesbekendtgørelse er erstattet af virksomheder, der beskæftiger sig med sammenbringning af hovdyr, samt af karantænefaciliteter) ud fra en formålsfortolkning ikke burde omfattes. Endvidere henviser høringsbrevet fra 2006 til Fødevarerministeriets dagældende regler med bl.a. krav om faciliteter til opbevaring af gødning, som skal være afskærmet, således at der ikke herfra kan forekomme smittespredning af husdyrsygdomme mv. samt om en aftale om bortskaffelse af gødning mv. fra samlestedet eller stalden.

Det fremgår desuden også af høringsbrevet, at det er Skov- og Naturstyrelsens opfattelse, at evt. væsentlige miljømæssige gener, som hidrører fra forsøgsstalder og eksportisolationsstalder, ville kunne reguleres via et påbud med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 42.

Miljøstyrelsen har herudover oplyst, at udbringning af gødning fra atypiske dyrehold kan forudsætte en tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1. Landbrugets anvendelse af sædvanlige gødningsstoffer er ikke omfattet af kravet om tilladelse i miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1.

Materialet fra Miljøstyrelsen peger således samlet set i retning af, at det tidligere er blevet vurderet, at andre regler end husdyrgødningsbekendtgørelsen i tilstrækkeligt omfang har varetaget miljøhensynet, herunder muligheden for at meddele påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 42.

Fødevarestyrelsen har bidraget med oplysninger om krav til indretning af anlæg og håndtering af gødning i Fødevarestyrelsens regelsæt, herunder de regelsæt der via henvisninger i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen afgrænser undtagelserne. Ud fra Fødevarestyrelsens oplysninger kan det konkluderes, at styrelsens regelsæt kun i meget begrænset omfang fastsætter regler om udbringning af gødning.

Husdyrgødning fra atypiske dyrehold skal som udgangspunkt håndteres i overensstemmelse med reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 af 21. oktober 2009 (biproduktforordningen). Det fremgår af biproduktforordningens artikel 13, litra f, at husdyrgødning kan anvendes på jordarealer uden forarbejdning. Forordningen normerer ikke selve udbringningen af husdyrgødning.

Gødning fra zoologiske haver er ikke omfattet af biproduktforordningen. Der er derfor fastsat nationale regler i bekendtgørelse om zoologiske haver. Der gælder således en række krav efter § 29 i bekendtgørelse om zoologiske haver m.v. Gødningen fra den zoologiske have skal efter bekendtgørelsens § 29, stk. 1, enten komposteres i mindst 1 år, hygiejniseres på et godkendt biogas- eller komposteringsanlæg eller forbrændes. Den zoologiske have skal sikre sig, at komposten nedpløjes, når den anvendes uden for den zoologiske have, og at der ikke holdes dyr på arealet for nedpløjningen før en måned efter, jf. § 29, stk. 4. Gødning fra dyr i karantæne skal hygiejniseres eller forbrændes, jf. § 29, stk. 6.

Endvidere kan det ud fra Fødevarestyrelsens oplysninger konkluderes, at undtagelsen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, nr. 4, vedrørende karantænefaciliteter, for så vidt angår eksportkarantæner forud for eksport af dyr til tredjelande, og undtagelsen i § 1, nr. 6, vedrørende stalde til dyrehold omfattet af lov om dyreforsøg i vidt omfang omfatter almindelige husdyrbrug.

Videre kan det konkluderes, at gennemsnitligt 47.000-49.000 dyr (kvæg og grise) årligt ifølge Fødevarestyrelsens oplysninger er opstaldet i en karantænefacilitet. Opstaldningen varer typisk 21-30 dage. Fødevarestyrelsen har desuden oplyst, at ca. 10.000.000 hovdyr årligt udføres via samlesteder. De undtagelser, der omfatter dyr under eksport, det vil sige virksomheder, der beskæftiger sig med sammenbringning af hovdyr, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, nr. 3, og karantænefaciliteter, jf. § 1, nr. 4, holder således betydelige mængder husdyrgødning uden for reguleringen.

Efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, skal husdyrgødning anvendes til gødningsformål. Vaskevand indeholdende husdyrgødning er omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler om husdyrgødning. Det er derfor en konsekvens af at lade atypiske dyrehold omfatte af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, at vaskevand fra stalde skal anvendes til jordbrugsformål. Dette forudsætter, at der ikke i anden regulering stilles krav om, at der skal anvendes rengørings- og desinfektionsmidler, som kan forurene grundvand, jord og undergrund, og hvor kommunen ikke vil tillade udbringningen efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1.

Fødevarerstyrelsens regler normerer ikke generelt, hvilke rengørings- og desinfektionsmidler, der skal anvendes. Der kan derfor anvendes de samme midler som i stalde tilhørende almindelige husdyrbrug. I tilfælde af smitteudbrud kan Fødevarerstyrelsen stille specifikke krav til rengørings- og desinfektionsmidler. I denne situation vil gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler dog vige for Fødevarerstyrelsens afgørelser, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 4, der bliver § 1, stk. 2.

For de desinfektionsmidler til brug i stalde, som Miljøstyrelsen har godkendt efter reglerne i biocidforordningen, har Miljøstyrelsen vurderet risikoen for miljø og sundhed ved efterfølgende udbringning af gødning fra stalde rengjort med det pågældende desinfektionsmiddel og godkender kun midlet, hvis der ikke er en risiko. Miljøstyrelsen sondrer ikke i sine godkendelser mellem anvendelse af biocider i almindelige stalde og i stalde til dyreforsøg. Der er således ikke noget regelsammenstød mellem særlige rengøringskrav i stalde med atypiske dyrehold og gødningsanvendelsesbekendtgørelsens krav om anvendelse af gødning til gødningsformål.

Ud fra det af Miljøstyrelsen og Fødevarerstyrelsen oplyste er det Fødevarerministeriets vurdering, at der ikke er en anden generel regulering af anvendelsen af gødning fra atypiske dyrehold, der kan imødegå miljøpåvirkningerne herfra, og som dermed overflødiggør reguleringen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Det er samtidig Fødevarerministeriets vurdering, at der heller ikke er krav i andre regelsæt, der umuliggør overholdelsen af reglerne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen for så vidt angår gødning fra atypiske dyrehold. Der gælder efter bekendtgørelse om zoologiske haver m.v. en række krav til gødning fra zoologiske haver, men disse krav er ikke uforenelige med gødningsanvendelsesbekendtgørelsens krav, og anvendelse af gødningen på ejendomme uden for zoologiske haver er forudsat i bekendtgørelsen om zoologiske haver m.v.

Det er Fødevarerministeriets vurdering, at gødning fra atypiske dyrehold, i det omfang der er tale om husdyrgødning og ikke gødning fra f.eks. mus anvendt til forsøg, i almindelighed afgives til jordbrugsvirksomheder eller biogasanlæg mv., og at husdyrgødningen fra atypiske dyrehold dermed i forvejen i praksis er omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler. Det gælder efter Fødevarerministeriets vurdering eksempelvis de store mængder gødning, der produceres i karantænefaciliteter og samlesteder.

Fødevarerministeriet vurderer på denne baggrund, at en ophævelse af undtagelserne vil fastholde beskyttelsen af miljøet mod påvirkninger fra udbragt gødning. Samtidig vurderer Fødevarerministeriet, at en ophævelse af undtagelserne vil være en administrativ lettelse for kommunerne, idet kommunen herefter fritages for opgaven med konkret via påbud og forbud efter miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 42 at sikre miljøbeskyttelsen, i de situationer hvor gødningen ikke afgives.

På denne baggrund foreslår Fødevarerministeriet, at undtagelserne vedrørende atypiske dyrehold ophæves.

1.2.3. Undtagelse for anvendelse i strid med bestemmelser eller afgørelser truffet i medfør heraf om brug af genetisk modificerede organismer inden for forskning og produktion

Miljøstyrelsen er ansvarlig for visse regler i og i medfør af lov om miljø og genteknologi, hvorefter Miljøstyrelsen forudgående skal risikovurdere og godkende anvendelsen af genmodificerede organismer (GMO'er) ift. den miljømæssige side af indesluttet anvendelse. Indesluttet anvendelse er defineret i artikel 2, litra c, i direktiv 2009/41/EF om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer som: "enhver aktivitet, hvor mikroorganismer modificeres genetisk, eller hvor sådanne GMO'er dyrkes, oplagres, transporteres, destrueres, bortskaffes eller anvendes på en hvilken som helst anden måde, og hvor der anvendes specifikke indeslutningsforanstaltninger for at begrænse deres kontakt med og sikre et højt beskyttelsesniveau for befolkningen og miljøet."

Ved produktion med GMO'er forstås produktion af eller med GMO'er til kommercielt formål, f.eks. genmodificerede bakterier til produktion af enzymer, som anvendes ved fremstilling af blandt andet vaskemidler og levedsmidler. Der kan også være tale om GM-planter, som f.eks. producerer en vækstfaktor, der kan anvendes til medicinsk behandling, eller GM-dyr som avles til brug inden for forskning. Fælles for alle disse produktionstyper er, at de foregår under specifikke indeslutningsforanstaltninger for at begrænse deres kontakt med og sikre et højt beskyttelsesniveau for befolkningen og miljøet.

Det er et generelt krav i Miljøstyrelsens godkendelser, at fast affald, herunder fast husdyrgødning fra GM-dyr, skal inaktiveres ved autoklaving eller forbrændes som klinisk risikoaffald. Det er Fødevareministeriets vurdering, at dette krav umuliggør, at den faste husdyrgødning kan udbringes på landbrugsjord.

Det er endvidere et generelt krav, at de opsamlede spildstrømme fra produktion, rengøring mv., som kan indeholde levende genetisk modificerede produktionsorganismer, herunder flydende husdyrgødning fra GM-dyr, skal opsamles og inaktiveres efter en valideret metode inden udledning til det kommunale spildevandssystem. Det er Fødevareministeriets vurdering, at husdyrgødning fra GM-dyr, der herved sammenblandes med spildevand, ikke skal omfattes af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler, herunder kravet om at husdyrgødning skal anvendes til gødningsformål.

Det er på denne baggrund Fødevareministeriets vurdering, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen ikke bør finde anvendelse på husdyrgødning fra GM-dyr.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at der indsættes et nyt stk. 3 i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, hvorefter reglerne i bekendtgørelsen endvidere ikke finder anvendelse, i det omfang de strider mod bestemmelser eller afgørelser truffet i medfør heraf om brug af genetisk modificerede organismer inden for forskning og produktion.

1.3. Ændringer i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens definitioner

1.3.1. Ny definition af organisk gødning

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen indeholder ikke nogen definition af organisk gødning. Gødskningsbekendtgørelsen indeholder derimod en definition af organisk gødning. Heri er organisk gødning defineret som stoffer, produkter og materialer af animalsk eller vegetabilsk oprindelse, der indeholder hovednæringsstoffet kvælstof eller fosfor, og som ikke er kunstgødning eller bioaske, jf. gødskningsbekendtgørelsens § 1, stk. 6.

Organisk gødning anvendes i den samme betydning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. På denne baggrund har Fødevareministeriet i høringsnotatet til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen fra 2021 tilkendegivet, at Fødevareministeriet forventer at definere organisk gødning på samme måde i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen som i gødskningsbekendtgørelsen.

Det foreslås derfor, at der som gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 1, indsættes en ny definition af organisk gødning, hvorefter organisk gødning defineres som stoffer, produkter og materialer af animalsk eller vegetabilsk oprindelse, der indeholder hovednæringsstoffet kvælstof eller fosfor, og som ikke er kunstgødning eller bioaske. Som konsekvens af forslaget opdateres nummereringen af de eksisterende definitioner i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3.

1.3.2. Justering af definition af husdyrgødning

Efter definitionen af husdyrgødning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 1, der bliver § 3, nr. 2, er følgende typer af gødning fra fugle (aves) og pattedyr (mammalia) bortset fra hunde og katte i enhver anden form end aske husdyrgødning: fast husdyrgødning, flydende husdyrgødning, mave- og tarmindeholdet fra slagtede husdyr og bundfald.

Hvad der forstås ved fast husdyrgødning, flydende husdyrgødning og bundfald er defineret særskilt i bekendtgørelsen, hvorfor det ikke behøver at fremgå af den overordnede definition af husdyrgødning.

Som det fremgår, er definitionen af husdyrgødning afgrænset til at omfatte gødning fra fugle og pattedyr. Modsætningsvist er gødning fra f.eks. fisk og insekter ikke husdyrgødning. Gødning fra hunde og katte er specifikt undtaget fra definitionen af husdyrgødning. Gødning fra andre dyretyper end fugle og pattedyr samt gødning fra hunde og katte er således ikke husdyrgødning, men er omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler om anden organisk gødning.

Bag definitionen af husdyrgødning ligger hensigten om at regulere gødning fra husdyr, der holdes i stalde med henblik på økonomisk udnyttelse. Herved afspejler definitionen, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens primære EU-retlige ophæng er nitratdirektivet, der netop har til formål at imødegå forurening med kvælstof fra landbruget, herunder fra gødning fra landbrugsdyr. Derfor undtages gødning fra hunde og katte, der typisk er selskabsdyr, og fisk og insekter mv., der ikke holdes i stalde som landbrugsdyr, fra gødningsanvendelsesbekendtgørelsens definition af husdyrgødning.

Videre fremgår det af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens gældende definition af husdyrgødning, at enhver blanding af fast husdyrgødning, flydende husdyrgødning, mave- og tarmindeholdet fra slagtede husdyr og bundfald med andre stoffer, produkter og materialer også er husdyrgødning. Eksempelvis er husdyrgødning blandet med stoffet vand stadig husdyrgødning, og husdyrgødning blandet med produktet afgasset vegetabilsk biomasse er stadig husdyrgødning.

Baggrunden for indsættelsen af denne del af definitionen af husdyrgødning i 2018 var primært hensynet til at tydeliggøre, at husdyrgødning ikke ved fortynding kan ophøre med at være husdyrgødning. Det gælder fortsat, at husdyrgødning forbliver husdyrgødning, uanset hvad det sammenblandes med.

Gødskningsbekendtgørelsen bidrager ligesom gødningsanvendelsesbekendtgørelsen til implementeringen af nitratdirektivet. Gødskningsbekendtgørelsen indeholder i bilag 2, tabel 2, normer for indholdet af kvælstof og fosfor i husdyrgødning. Tabellen indeholder normer for alle de traditionelle typer af husdyr, herunder for kvæg, grise, høns, heste og får, men også for husdyrtyper som strudse, hjorte og chinchillaer.

For de dyretyper, for hvis gødning gødskningsbekendtgørelsen fastsætter normer, opgøres indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede gødning ud fra disse normer, jf. gødskningsbekendtgørelsens § 15. For anden organisk gødning opgøres indholdet af kvælstof og fosfor ud fra prøver, jf. gødskningsbekendtgørelsens § 20.

Fødevarerministeriet finder, at det henset til formålet med og sammenhængen i reguleringen af husdyrgødning vil være hensigtsmæssigt at definere husdyrgødning med afsæt i de i gødskningsbekendtgørelsens bilag 2, tabel 2, fastsatte normer for indholdet af kvælstof og fosfor i gødningen fra husdyr. Herved bliver det entydigt afgrænset, hvilke dyr der er husdyr og producerer husdyrgødning, og hvilke dyr der er noget andet f.eks. kæledyr, og som producerer anden organisk gødning. Der er ikke tale om en statisk afgrænsning af husdyr, men om en dynamisk regulering, hvor

gødningsanvendelsesbekendtgørelsens definition af husdyr automatisk udvides, i takt med at nye dyretyper vinder indpas som husdyr og indarbejdes i gødskningsbekendtgørelsens bilag 2, tabel 2.

Fødevarerministeriet finder samtidig, at det er hensigtsmæssigt at justere definitionen af husdyrgødning for at tydeliggøre, at selv om husdyrgødning ved sammenblandingen med andre gødningstyper forbliver husdyrgødning, så bliver andre typer af gødning ikke samtidig til husdyrgødning ved sammenblanding med husdyrgødning. Kunstgødning forbliver således kunstgødning og anden organisk gødning end husdyrgødning forbliver anden organisk gødning ved sammenblanding med husdyrgødning.

Det betyder f.eks., at både reglerne for husdyrgødning og kunstgødning skal overholdes ved udbringning af blandinger af husdyrgødning og kunstgødning. Således skal både lukkeperioden for fast husdyrgødning og kunstgødning overholdes ved udbringning i efteråret af fast husdyrgødning beriget med kunstgødning, og de særlige dokumentationskrav til udbringning af kunstgødning i efteråret, jf. § 9, stk. 10, der bliver stk. 11, skal overholdes.

Det betyder f.eks. også, at ved overholdelsen af harmonireglen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, hvorefter der højst må tildeles 170 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar, så skal kvælstoffet fra evt. kunstgødning tilsat husdyrgødningen ikke regnes med ved opgørelsen af, om en jordbrugsvirksomhed har overholdt harmonireglen. Dette kunne man fejlagtigt tro var tilfældet på baggrund af den gældende definition. Med andre ord skal husdyrgødning, kunstgødning og anden organisk gødning opgøres særskilt i gødningsregnskabet, selvom de blandes i gyllebeholderen eller i forbindelse med udbringning.

På denne baggrund foreslår Fødevarerministeriet, at definitionen af husdyrgødning justeres, så der med husdyrgødning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen fremover skal forstås følgende typer af gødning fra dyretyper, for hvilke der i bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning er fastsat normer for indholdet af kvælstof og fosfor, i enhver anden form end aske: Fast husdyrgødning, flydende husdyrgødning, mave- og tarmindeholdet fra slagtede husdyr og bundfald.

Den del af definitionen, der angår blandinger af husdyrgødning med andre typer af gødning og andre stoffer, produkter og materialer, ophæves således med forslaget.

Definitionen af husdyrgødning i gødskningsbekendtgørelsen forventes justeret tilsvarende, så husdyrgødning fortsat defineres ens på tværs af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen og gødskningsbekendtgørelsen.

Efter Fødevarerministeriets vurdering vil justeringen af definitionen af husdyrgødning ikke føre til ændringer i praksis. Miljøstyrelsen vil vejlede om den justerede definition af husdyrgødning.

1.3.3. Nye definitioner af separeret husdyrgødning, væskefraktion og fiberfraktion samt justering af definitioner af flydende og fast husdyrgødning

Den gældende gødningsanvendelsesbekendtgørelse indeholder ikke en specifik regulering af separering af flydende husdyrgødning og håndtering af væskefraktionen og fiberfraktionen, der opstår som resultat af separering af flydende husdyrgødning.

Det indgår dog i definitionen af fast husdyrgødning, jf. § 3, nr. 2, der bliver nr. 3, at forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på mindst 12 er fast husdyrgødning, ligesom det indgår i definitionen af flydende husdyrgødning, jf. § 43, nr. 5, der bliver nr. 6, at flydende husdyrgødning også er forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent under 12.

Som beskrevet nedenfor i afsnit 1.5 foreslås separering af flydende husdyrgødning indarbejdet i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 1, som en ny ammoniakreducerende teknik. Der er i tilknytning hertil i § 7, stk. 7, fastsat et maksimalt tørstofindhold for væskefraktionen. Samtidig foreslås der i § 10, stk. 2, stillet krav om, at fiberfraktionen skal nedpløjes. Der introduceres således nogle nye begreber i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, som Fødevareministeriet finder det relevant at definere.

På denne baggrund foreslås der indsat definitioner af separeret husdyrgødning, væskefraktion og fiberfraktion i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 11-13.

Det foreslås, at separeret husdyrgødning defineres som flydende husdyrgødning, der ved separering er opdelt i en væskefraktion og en fiberfraktion. Det foreslås endvidere, at væskefraktion defineres som den flydende fraktion fra separeret flydende husdyrgødning. Endelig foreslås det, at fiberfraktion defineres som den faste fraktion fra separeret flydende husdyrgødning.

I forlængelse heraf foreslås definitionerne af fast husdyrgødning og flydende husdyrgødning, jf. bekendtgørelsesudkastets § 3, nr. 3 og 6, justeret, så der i stedet for at nævne forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent på henholdsvis over og under 12 henvises til fiberfraktioner i definitionen af fast husdyrgødning og til væskefraktion i definitionen af flydende husdyrgødning.

1.3.4. Justering af definition af vintersæd

I gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 30, der bliver nr. 33, defineres de afgrøder, som i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens forståelse hører under kategorien vintersæd. Det fremgår heraf, at der ved vintersæd forstås vinterhvede, vinterbyg, vinterrug eller triticale. Definitionen har været uændret, siden den kom ind i husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2013. Dengang knyttede definitionen an til en nu ophævet regel om forsuring af et yderligere areal med vintersæd ved anvendelse af forsuring på sort jord som ammoniakreducerende teknik. Fremover knytter definitionen an til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9 vedrørende udbringningsperioder, herunder de foreslåede ændringer for udbringning af kunstgødning og forædlet organisk gødning i bekendtgørelsesudkastets § 9, stk. 11 og 18.

Gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1, indeholder kvælstofnormer for landbrugsafgrøder og grøntsager på friland, herunder for en række afgrøder nævnt i bilaget under overskriften "Vintersæd til modenhed". Ud over de i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 3, nævnte kornsorter indeholder gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1, vinterhavre, vinterrug, vinterhybridrug og blandinger af efterårssåede kornarter.

Fødevareministeriet vurderer, at det er hensigtsmæssigt at anvende den samme forståelse af vintersæd på tværs af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen og gødskningsbekendtgørelsen. Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens definition af vintersæd ændres fra at være en opremsning af afgrøder til at være en henvisning til de afgrødetyper, der er nævnt under overskriften vintersæd til modenhed i gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1. Med denne model sikres det, at der er overensstemmelse med gødskningsbekendtgørelsens definition, også selv om denne efterfølgende ændres.

Da vinterraps er omfattet af definitionen af vintersæd, slettes vinterraps i opremsningen af afgrøder, forud for hvilke der kan udbringes fast organisk gødning i perioden fra høst til før etablering af afgrøder, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 15, der bliver stk. 16.

1.3.5. Ny definition af erklæring samt ensretning af dokumentationskrav

I en række af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bestemmelser indgår der et krav om en erklæring som dokumentation for overholdelse af en forpligtigelse eller et forbud.

Der indgår krav om erklæring i dokumentationen for overholdelse af krav om anvendelse af en ammoniakreducerende teknik, jf. § 7, stk. 7, der bliver stk. 8, og yderligere specifikt ift. anvendelse af nedfældning som ammoniakreducerende teknik, jf. § 7, stk. 7, nr. 1, der bliver § 7, stk. 8, nr. 1. For så vidt angår muligheden for tildeling af op til 15 kg kvælstofholdig kunstgødning i efteråret er det en betingelse, at der foreligger en underskrevet erklæring som dokumentation for overholdelse af betingelserne herfor. Endelig er det efter bilag 2 en betingelse for tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar, at jordbrugsvirksomheder, der udtages til kontrol, inden for 7 dage kan fremvise en dateret og underskrevet erklæring til dokumentation af overholdelse af betingelserne i nr. 2 og 3.

I tillæg hertil foreslås der indsat et nyt krav om erklæring i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 8, stk. 3, hvorefter den, der tildeler kunstgødning, der indeholder diammoniumsulfat (svovlsur ammoniak), eller kunstgødning, som indeholder ureabaserede kvælstofforbindelser (amidkvælstof), skal kunne dokumentere overholdelsen af stk. 1 ved bl.a. at opbevare en erklæring om tidspunktet for udbringningen, angivelse af udbringningsarealer, opgørelse over mængden af tildelt diammoniumsulfat eller ureabaseret kvælstofgødning.

Der er en vis variation i, hvordan gødningsanvendelsesbekendtgørelsens erklæringskrav er formuleret, herunder om erklæringen skal være dateret og underskrevet, og om den skal opbevares i 5 år.

De krævede erklæringer tjener samme formål om at gøre det muligt for tilsynsmyndigheden at kontrollere, at jordbrugsvirksomheden overholder gødningsanvendelsesbekendtgørelsens krav om handlinger og undladelser, efter at jordbrugsvirksomheden har foretaget handlingen eller undladelsen, f.eks. efter at jordbrugsvirksomheden har tildelt gødning. Det er på denne baggrund Fødevareministeriets vurdering, at er muligt og hensigtsmæssigt at ensrette gødningsanvendelsesbekendtgørelsens erklæringskrav.

Erklæringens form er efter Fødevareministeriets opfattelse ikke afgørende for formålet med erklæringen, blot erklæringen er læsbar, og den ansvarlige for driften indestår for dens rigtighed.

En erklæring vil således kunne opfylde sit formål, uanset om den består af mailede eller printede elektroniske registreringer i en logfil f.eks. fra det markregistreringsprogram, som jordbrugsvirksomheden i øvrigt anvender, eller om erklæringen er udfærdiget som et fysisk dokument underskrevet af eller på vegne af den ansvarlige for driften af jordbrugsvirksomheden.

Straffeansvaret for overtrædelser af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen forældes efter 5 år. Det følger af, at bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i husdyrbrugloven, der i § 94 fastsætter, at forældelsesfristen for strafansvaret for overtrædelse af bestemmelser i regler udstedt i medfør af loven er 5 år. Det er derfor Fødevareministeriets vurdering, at det som udgangspunkt er relevant for tilsynsmyndigheden at kunne kontrollere overholdelse af krav i op til 5 år, og at dokumentation for overholdelse af bekendtgørelsens krav derfor som udgangspunkt skal opbevares i 5 år. For så vidt angår erklæringerne omfattet af bilag 2, skal disse først udarbejdes på Landbrugsstyrelsens forlangende, og derfor er der ikke for så vidt angår disse behov for opbevaring i 5 år.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at erklæring som noget nyt defineres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Fødevareministeriet foreslår således en ny § 3, nr. 46, hvorefter

der i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen ved erklæring forstås en samling af elektroniske eller manuelle registreringer, hvis rigtighed den ansvarlige for driften indestår for, og som kan fremvises i en for tilsynsmyndigheden læsbar form.

Samtidig foreslår Fødevareministeriet gødningsanvendelsesbekendtgørelsens forskellige bestemmelser om erklæring ensrettet, så der generelt stilles krav om en erklæring, og at erklæringen opbevares i 5 år. Dog skal erklæringerne efter bilag 2, nr. 2 og 3, ikke opbevares i 5 år, da de efter forslaget som hidtil udarbejdes og udleveres til tilsynsmyndigheden på forlangende.

1.4. Præcisering af udbringningsteknikken udlægning ved slange eller slæbesko

Med husdyrgødningsbekendtgørelsen fra 2002 blev der indført krav om, at udbringning af flydende husdyrgødning kun må ske ved slangeudlægning, nedfældning eller lignende. Der henvises til bekendtgørelsens § 6. Formålet med bestemmelsen er at begrænse tabet af ammoniak fra udbragt husdyrgødning.

I 2021 blev kravene til græsnedfældning præciseret med henblik på at sikre, at den ammoniakreducerende effekt opnås i praksis.

Ved udbringning af flydende husdyrgødning med slæbeslanger kan der være en besparelse i udbringningsomkostningerne ved at hæve slangebommen, så slangerne hænger over jordoverfladen for at beskytte udbringningsudstyret, og derved begrænse sliddet på slangerne. Tilsvarende kan der være en besparelse i at øge trykket i slangerne, således at udbringningen kan ske ved højere hastighed. Hæver man slangebommen eller udlægger den flydende husdyrgødning ved for højt tryk, risikerer man imidlertid, at husdyrgødningen sprøjter, hvorved gødningens overflade, hvorfra ammoniakemissionen i det væsentligste sker, øges væsentligt. Aarhus Universitet har lavet en række undersøgelser, der viser et betydeligt ammoniaktab, hvis udlægningslangerne ikke slæber på jordoverfladen¹.

Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at det i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, præciseres, at der ved udbringning af flydende husdyrgødning med slæbeslanger er tale om en udlægning ved slange, og at udlægningsudstyret ved udlægning ved slæbeslange eller slæbesko skal være i kontakt med jordoverfladen, og at gødningen skal lægges på jordoverfladen. Hensigten med bestemmelsen er at minimere den tid, hvor gødningen er i kontakt med luften, og minimere overfladen af den udlagte gødning mest muligt. Med bestemmelsen præciseres det indirekte, at gødningen ikke må pumpes ud med et tryk, der forårsager sprøjt. Samtidig foreslås "slange" ændret til "slæbeslange" i § 6, stk. 1.

1.5. Separering af husdyrgødning som ny ammoniakreducerende udbringningsteknik

Det fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 3, at der på visse arealer skal anvendes en ammoniakreducerende teknik ved udbringning af flydende husdyrgødning, og at det skal være en af de teknikker, der fremgår af bekendtgørelsens § 7. Af § 7, stk. 1, fremgår det, at den ammoniakreducerende teknik enten skal være udbringning ved nedfældning eller forsuring af husdyrgødningen med tilsætning af svovlsyre inden eller i forbindelse med udbringningen.

Fælles for gødningsanvendelsesbekendtgørelsens ammoniakreducerende teknikker er, at de leverer en ammoniakreducerende effekt på mindst 25 pct. i forhold til ammoniakemissionen ved udbringning af ubehandlet flydende husdyrgødning med slæbeslanger.

¹ Johanna M. Pedersen, Anders Feilberg, Jesper N. Kamp, Sasha Hafner, Tavs Nyord, Ammonia emission measurement with an online wind tunnel system for evaluation of manure application techniques, 2020

Landbrug & Fødevarer og SEGES har opfordret Fødevareministeriet til at tillade udbringning af separeret flydende husdyrgødning som ny ammoniakreducerende teknik.

Separering af husdyrgødning er en form for forarbejdning. Ved separering af husdyrgødning opdeles husdyrgødningen i to fraktioner, hvor tørstof og kvælstof opkoncentreres forskelligt i henholdsvis en relativ tynd væskefraktion og en tørstofholdig fiberfraktion, der kan udbringes hver for sig. Væskefraktionen, hvor det plantetilgængelige kvælstof primært opkoncentreres, udbringes som flydende husdyrgødning. Udgangspunktet er, at der pga. den tyndere konsistens sker en hurtigere infiltration i jorden af den separerede flydende husdyrgødning end af ubehandlet flydende husdyrgødning, hvilket reducerer ammoniakemissionen. For at opnå en samlet ammoniakreducerende effekt er det afgørende, at fiberfraktionen, hvor tørstoffet er opkoncentreret, håndteres på en måde, hvor ammoniakemissionen minimeres. På den måde kan man ved opbevaring og udbringning af de forskellige fraktioner opnå et mindre ammoniaktab samlet set i forhold til udbringning af ubehandlet flydende husdyrgødning.

Fødevareministeriet har bedt Aarhus Universitet vurdere den ammoniakreducerende effekt ved udbringning af separeret flydende husdyrgødning. Separering af husdyrgødning er i særdeleshed relevant for flydende husdyrgødningstyper med et betydeligt tørstofindhold, hvorfor Fødevareministeriet har fokuseret på flydende husdyrgødning fra kvæg og afgasset husdyrgødning. Den flydende husdyrgødning fra svin har som udgangspunkt et lavt tørstofindhold, og det har ikke været muligt at opnå et fagligt grundlag for ammoniakreducerende effekter for flydende husdyrgødning fra svin. Samtidig er det særligt flydende husdyrgødning fra kvæg og afgasset flydende husdyrgødning, der i praksis kan have vanskeligt ved at anvende gødningsanvendelsesbekendtgørelsens eksisterende ammoniakreducerende teknikker.

Den opnåede ammoniakreduktion ved udbringning af væskefraktionen afhænger af den opnåede reduktion i tørstofindhold i væskefraktionen ved separeringsprocessen, hvilket kan variere betydeligt. For at kunne vurdere en samlet effekt af separering som ammoniakreducerende teknik er det desuden nødvendigt at medregne ammoniaktabet fra fiberfraktionen ved udbringning samt eventuelle ændringer i ammoniakemissionerne under lagring af væske- og fiberfraktionen sammenlignet med lagring af ubehandlet flydende husdyrgødning.

For at vurdere den reducerende effekt på ammoniakemissionerne ved udbringning af separeret husdyrgødning har Aarhus Universitet udført et litteraturstudie². Litteraturstudiet afdækkede, at der er begrænsede forsøgsdata og stor variation i forsøgsforhold og målemetoder. På denne baggrund har Aarhus Universitet vurderet, at det alene på baggrund af forsøgsdata ikke er muligt med tilstrækkelig sikkerhed at fastlægge emissionsfaktorer for udbringning af væske- og fiberfraktionen efter separering af flydende husdyrgødning.

På denne baggrund har Aarhus Universitet for Fødevareministeriet vurderet udbringning af separeret husdyrgødning ved modelberegninger i ALFAM2, som et bedste bud på de reducerende effekter på ammoniakemissioner³. ALFAM2 er et modelberegningværktøj baseret på bl.a. konkrete måledata, der kan estimere ammoniakemission ved forskellige former for udbringning af husdyrgødning med

² Pedersen J, Adamsen AP, Hafner SD. 2022. Vurdering af separation af flydende husdyrgødning som ny ammoniakreducerende udbringningsteknik. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet.

³ Pedersen J, Adamsen AP, Hafner SD. 2022. Vurdering af separation af flydende husdyrgødning som ny ammoniakreducerende udbringningsteknik. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet.

forskellige karakteristika og under forskellige forhold. ALFAM2 benyttes bl.a. i de nationale opgørelser af ammoniakemissioner i Danmark.

Der er på nuværende tidspunkt få måledata i ALFAM2 fra forsøg med væskefraktioner fra separeret husdyrgødning. Tørstofindholdet i ubehandlet flydende husdyrgødning viser sig både i data fra forsøg og fra ALFAM2 afgørende for ammoniakemissionens størrelse. Karakteren af tørstofindholdet, herunder hvor findelt tørstoffet er, kan være særligt betydende. På det foreliggende grundlag antages det, at der ikke er væsentlige forskelle i karakteren af tørstofindholdet i væskefraktionen fra separeret flydende husdyrgødning og tørstofindholdet i ubehandlet flydende husdyrgødning.

Fødevareministeriet finder, at der ud fra ALFAM2-beregninger kan fastsættes niveauer for separering af flydende husdyrgødning fra kvæg og flydende afgasset husdyrgødning fra alle dyretyper til opnåelse af et vist tørstofindhold i væskefraktionen, hvorved der opnås en vis ammoniakreduktion. Det gælder for begge husdyrgødningstyper, at ammoniakreduktionen skal være 25 pct. i forhold til emissionerne ved ubehandlet flydende husdyrgødning udbragt med slæbeslanger.

For afgasset flydende husdyrgødning skal der opnås et lavere tørstofindhold i væskefraktionen for at nå samme ammoniakemissionsniveau. Det skyldes, at afgangningen har ændret de kemiske egenskaber i husdyrgødningen, hvor bl.a. pH-niveauet er steget, hvilket alt andet lige vil øge ammoniakemissionen. Fødevareministeriet har bedt Aarhus Universitet beregne, hvilket tørstofniveau der skal opnås i væskefraktionen fra den afgassede separerede flydende husdyrgødning⁴.

På baggrund af bl.a. vurderingerne fra Aarhus Universitet foreslår Fødevareministeriet, at udbringning af separeret flydende husdyrgødning fra kvæg og afgasset flydende husdyrgødning indarbejdes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen som et alternativ til nedfældning og forsuring. Det foreslås således, at udbringning af væskefraktion tilføjes til § 7, stk. 1, så det indgår som en teknik, der kan opfylde kravet i § 6, stk. 3. Samtidig foreslås det, at der i § 7 indsættes et nyt stk. 7, der fastsætter det maksimalt tilladte tørstofindhold, som væskefraktionen fra separeret husdyrgødning skal overholde.

Af det foreslåede stk. 7 fremgår det, at ved udbringning af væskefraktion som ammoniakreducerende udbringningsteknik må tørstofindholdet i væskefraktionen ikke overstige følgende:

- 1) 3,9 pct. tørstof i uafgasset separeret flydende husdyrgødning fra kvæg.
- 2) 3,6 pct. tørstof i afgasset separeret flydende husdyrgødning fra alle dyretyper.

En væsentlig forudsætning for, at den samlede ammoniakreduktion opnås, er, at separeringsprocessen sker i overensstemmelse med de gældende regler og krav, som måtte være fastsat i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug eller biogasanlæg, og at husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til opbevaring af husdyrgødning, herunder krav til overdækning af fast og flydende husdyrgødning, som også omfatter fiberfraktion og væskefraktion, overholdes.

For at sikre den samlede ammoniakreducerende effekt har Fødevareministeriet på baggrund af Aarhus Universitets beregninger⁵ fundet, at udbringningen af fiberfraktionen skal ske ved nedpløjning i

⁴ Pedersen J, Adamsen AP, Hafner SD. 2022. Ammoniakreduktionseffekt ved forsuring og udbringning ved slæbesko af væskefraktion fra separeret afgasset husdyrgødning. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet.

⁵ Pedersen J, Adamsen AP, Hafner SD. 2022. Vurdering af separation af flydende husdyrgødning som ny ammoniakreducerende udbringningsteknik. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet.

marken, hvor nedpløjningen skal ske hurtigst muligt og inden 4 timer efter udbringningen er sket. Det vil således i praksis ikke være muligt at udbringe fiberfraktionen på en voksende afgrøde.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at fiberfraktionen i forvejen hovedsageligt anvendes forud for såning af vårafgrøder og forud for etablering af andre afgrøder. Denne praksis har til hensigt at opnå en effektiv udnyttelse af kvælstofindholdet i fiberfraktionen ved nedpløjning, så ammoniakemissionen begrænses. Det vurderes, at der alene i mindre omfang sker udbringning af fiberfraktionen i voksende afgrøder, da bl.a. ammoniakemissionen herved er for stor, og gødningsværdien følgelig forringes betydeligt.

Fødevareministeriet foreslår endvidere, at kravet om nedpløjning af fiberfraktionen ikke alene omfatter fiberfraktioner fra separeret flydende husdyrgødning, der anvendes som ammoniakreducerende teknik, men at kravet om nedpløjning ved udbringning omfatter fiberfraktioner generelt. På den måde sikres hensynet til klarhed i reglerne for jordbrugere, der modtager fiberfraktioner, og for kommunen som tilsynsmyndighed, hvor det således ikke skal godtgøres, om fiberfraktionen kommer fra separeret husdyrgødning, der anvendes som alternativ til nedfældning eller ej. Samtidig er det den miljømæssigt bedste løsning af hensyn til imødegåelse af ammoniakemissioner. Der henvises til den foreslåede bestemmelse i bekendtgørelsesudkastets § 10, stk. 2.

I forhold til at anvende udbringning af separeret flydende husdyrgødning som ammoniakreducerende udbringningsteknik finder Fødevareministeriet det nødvendigt, at jordbruger dokumenterer tørstofindhold, totalindhold af kvælstof samt andelen af ammoniumkvælstof i husdyrgødningen før separering og af væskefraktionen og fiberfraktion efter separering ved gylleanalyser. Analyse af tørstofindholdet i gødning skal foretages af et laboratorium, der er akkrediteret til udførelse af kemiske analyser af gødning af Den Danske Akkrediteringsfond (DANAK) eller et tilsvarende akkrediteringsorgan, som er medunderskriver af European co-operation for Accreditation's multilaterale aftale om gensidig anerkendelse. Prøverne til analyser skal være udtaget repræsentativt. Der foreslås fastsat krav herom i bekendtgørelsesudkastets § 7, stk. 8, nr. 5. Tilsvarende krav, om at prøver skal tages af akkrediterede laboratorier, findes i gødskningsbekendtgørelsen.

Fødevareministeriet finder behov for, at der indsamles mere viden om emissionsfaktorer fra væskefraktionen fra separeret husdyrgødning, således at usikkerheder knyttet til modelberegningerne minimeres. Fødevareministeriet er derfor i dialog med Aarhus Universitet om, at der skal prioriteres igangsætning af forsøg herom i forbindelse med planlægningen af kommende forsøg.

1.6. Bladgødsning som ny ammoniakreducerende teknik ved tildeling af ureabaserede kvælstofforbindelser mv.

Det fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 8, stk. 1, at udbringning af diammoniumsulfat (svovlsur ammoniak) uden for perioden 1. februar til 1. april og udbringning af kunstgødning, som indeholder ureabaserede kvælstofforbindelser (amidkvælstof), skal ske ved nedfældning, ved nedbringning inden 4 timer eller ved placering i forbindelse med såning. Af stk. 2-5 fremgår, at udbringning af ureabaserede kvælstofforbindelser kan ske uden nedfældning, nedbringning inden 4 timer eller ved placering i forbindelse med såning, såfremt der er tilsat den af ureaseinhibitorproducenten anbefalede mængde ureaseinhibitor, eller gødningen højst indeholder 6 pct. kvælstof. Formålet med bestemmelsen er at begrænse ammoniakfordampningen, der er særligt høj ved disse typer af højemissionskunstgødninger.

Bladgødsning, hvor gødningen tildeles den voksende afgrødes blade, er en teknik som særligt kan være relevant i forhold til præcisionsgødsning, hvor der tildeles næringsstoffer i takt med afgrødernes vækst og udvikling på tidspunkter, hvor afgrøderne har udviklet bladoverflade af betydning. Til

bladgødskning med kvælstof anvendes typisk ureabaserede kunstgødninger. Ved bladgødskning, hvor gødningen tildeles direkte til afgrødens blade, kan udbringningen ikke ske ved nedfældning, ved nedbringning inden 4 timer eller ved placering i forbindelse med såning. Derved skal der med den nuværende regulering uden for perioden 1. februar til 1. april tilsættes en ureaseinhibitor.

Omdannelsen af urea til ammoniak sker imidlertid ved bakterier, som hovedsageligt lever i jorden. Derfor har Fødevareministeriet undersøgt, om kravet om tilsætning af ureaseinhibitor er nødvendigt i tilfælde, hvor den ureabaserede gødning udbringes som bladgødskning. Fødevareministeriet har bedt Københavns Universitet vurdere ammoniakemissionen ved bladgødskning med urea.

Københavns Universitet har redegjort for, at urea, som sprøjtes på levende blade, optages med høj hastighed de første 12 timer efter udbringningen, hvorefter optagelseshastigheden flader ud⁶. Afhængig af den udbragte mængde vil typisk mindst 80 pct. være optaget i løbet af 24 timer. En meget lille del (mindre end 1 pct.) af urea omdannes til ammoniak, mens det befinder sig på bladoverfladen. Det vurderes derfor, at der ikke sker en nævneværdig ammoniakfordampning fra urea på bladene.

Københavns Universitet vurderer yderligere, at hvis der kommer regn inden for de første par døgn, efter bladgødskningen har fundet sted, med den konsekvens, at urea nedvaskes fra bladene til jorden, kan det resultere i en øget ammoniakfordampning. Omfanget vil afhænge af nedbørsmængden. Hvis nedbøren er tilstrækkelig stor, således at ureagødningen nedvaskes i de øverste cm jord, sker der ikke nødvendigvis en betydende ammoniakfordampning. For at modvirke risikoen for en øget ammoniakfordampning i tilfælde af regn og nedvaskning af urea, anbefales det, at der bladgødskes med en forholdsvis lille mængde kvælstof pr. gang, svarende til 10-20 kg urea-N pr. hektar. Derved minimeres risikoen for tab, idet den mindre mængde urea hurtigere optages i bladene, samtidig med at en mindre mængde vil være tilstede til eventuel nedvaskning. Dette vil samtidig nedsætte risikoen for bladsvidning. Hvis der skal udbringes større mængder kvælstof, bør det ifølge Københavns Universitet tilføres med nogle dages mellemrum. Københavns Universitet vurderer desuden, at bladgødningen bør indeholde et sprede-klæbemiddel med henblik på at reducere overfladespændingen og sikre optimal bladkontakt, hvorved optagelsen af næringsstoffer i bladene optimeres.

Det fremgår endvidere, at ved bladgødskning af vinterhvede i april, hvor bladdækket endnu er relativt begrænset, må det forventes, at 30-60 pct. af den udsprøjtede opløsning rammer jorden. Dette kan medføre et tab af ammoniak. Det vurderes dog, at selv uden tilsætning af ureaseinhibitor forventes tabet af ammoniak ved fordampning maksimalt at udgøre 5 pct. af den udbragte mængde kvælstof. Det hænger sammen med, at urea vil være fordelt over et større jordoverfladeareal, der kan absorbere den frigjorte ammonium, samt at der kun i mindre grad vil ske en pH-stigning på jordoverfladen, som ved normal jordgødskning. Ved bladgødskning af vinterbyg og vinterraps, der vil have et lidt større bladdække end vinterhvede, forventes det, at en større del af den udsprøjtede opløsning bliver på bladene, hvorved risikoen for ammoniakfordampning reduceres. Ved bladgødskning med 10-20 kg urea-N pr. hektar efter 1. maj, hvor afgrøden dækker hele jordarealet, formodes ammoniaktabet at være ubetydeligt.

Københavns Universitet vurderer samlet set, at selv hvis en større mængde af ureagødningen uden ureaseinhibitor rammer forbi bladoverfladen og ender på jordoverfladen, vil anvendelse af urea udsprøjtet i begrænsede mængder alene kunne give anledning til en begrænset ammoniakemission. Tilsætning af ureaseinhibitor i forbindelse med bladgødskning vil derfor i bedste fald alene give en marginal lavere risiko for ammoniakfordampning. Tilsætning af ureaseinhibitor synes endvidere at øge risikoen for bladsvidninger. Københavns Universitet finder det hensigtsmæssigt, at der fastsættes regler

⁶ "Vurdering af ammoniakemission ved bladgødskning med urea", Jan K. Schjørring, Københavns Universitet 2022.

for, hvor stor en mængde kvælstof i urea der må bladgødskes med pr. udbringning og totalt i april, samt hvordan opløsningen skal være formuleret, herunder tilsætning af sprede-klæbemiddel, der nedsætter den udsprøjtede opløsnings overfladespænding. Der bør endvidere udarbejdes vejledning for optimalt udbringningstidspunkt i relation til vejruddisigterne for de første dage efter bladgødskningen.

På den baggrund finder Fødevareministeriet, at der kan fastsættes regler, hvor der tillades bladgødskning med maksimalt 20 kg urea-N pr. hektar, hvortil der er tilsat af sprede-klæbemiddel, uden krav om tilsætning af ureaseinhibitor. Fødevareministeriet finder, at selv ved udbringning i april måned, hvor 30-60 pct. af den udsprøjtede opløsning kan risikere at ramme jorden, vil tabet af ammoniak, som maksimalt må forventes at udgøre 5 pct., være på niveau med ammoniakemissionen fra andre kunstgødninger.

Der vil således ikke være et større ammoniaktab ved bladgødskning uden tilsætning af ureaseinhibitor, end ved anvendelse af mineralske gødninger, som anvendes til almindelig jordgødskning. I forhold til kravet om tilsætning af et sprede-klæbemiddel er der tale om midler, som allerede anvendes i forbindelse med bladgødskning, og som er reguleret under gødningsforordningen.

Det er derfor Fødevareministeriets vurdering, at kravet om at tilsætte ureaseinhibitor ved ureabaserede gødninger kan udgå ved bladgødskning under ovenstående begrænsninger, uden at ammoniakemissionen påvirkes negativt.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at der indsættes en ny bestemmelse som § 8, stk. 1, nr. 3, hvorefter bekendtgørelsens krav til kunstgødning, der indeholder ureabaserede kvælstofforbindelser (amidkvælstof), kan overholdes ved, at kunstgødningen sprøjtes direkte på afgrødens blade ved brug af en metode, hvor spildet til jordoverfladen i videst muligt omfang begrænses. Efter forslaget skal kunstgødningen være tilsat et sprede-klæbemiddel. På de arealer, hvor afgrødernes blade sprøjtes med kunstgødning efter reglerne i 1. og 2. pkt., må der efter forslaget højst tildeles 20 kg urea-N pr. hektar hver tredje dag.

Fødevareministeriet finder endvidere, at det er hensigtsmæssigt at lade den eksisterende bagatelgrænse, hvorefter bestemmelserne om højemissionskunstgødning ikke omfatter ureabaserede kvælstofforbindelser (amidkvælstof) med under 6 pct. kvælstof finde anvendelse også på kunstgødninger, der er fortyndet ned under denne grænse og ikke kun på kunstgødninger, der fra producentens side holder sig under grænsen på 6 pct. kvælstof. Fødevareministeriet foreslår derfor, at § 8, stk. 1, ændres, så det fremgår af bestemmelsen, at betingelserne knyttet til udbringning af højemissionskunstgødning ikke omfatter ureabaserede kvælstofforbindelser med op til 6 pct. kvælstof på udbringningstidspunktet.

Fødevareministeriet har samtidig foreslået nogle lovtekniske justeringer af bestemmelsen om højemissionskunstgødning i bekendtgørelsens § 8 med henblik på at lette læsbarheden af bestemmelsen. Det foreslås således, at de forskellige muligheder for udbringning af kunstgødning, som indeholder diammoniumsulfat (svovlsur ammoniak) eller ureabaserede kvælstofforbindelser (amidkvælstof) og betingelserne herfor samles i § 8, stk. 1. Miljøstyrelsens mulighed for at forlænge tidligere meddelte dispensationer til gødningsproducenter, hvorefter jordbrugsvirksomhederne kan udbringe i overensstemmelse med dispensationen som alternativ til at følge bekendtgørelsens muligheder og betingelser flyttes efter forslaget til stk. 2. Som stk. 3 og 4 foreslås dokumentationskravene og pligten til at opbevare dokumentation i 5 år fastsat. Se herom i afsnit 1.7.

1.7. Justering af dokumentationskrav for anvendelse af diammoniumsulfat og ureabaserede gødningsprodukter

Det fremgår af § 8, stk. 3, at landbrugeren skal dokumentere, om gødningen indeholder diammoniumsulfat i perioden uden for den 1. februar til 1. april i de tilfælde, hvor gødningen ikke udbringes ved nedfældning, nedbringning inden 4 timer eller ved placering i forbindelse med såning. Det fremgår yderligere af stk. 4, at bedrifter, der udbringer ureabaserede kvælstofforbindelser uden nedfældning, nedbringning inden 4 timer eller ved placering i forbindelse med såning, skal kunne dokumentere, at den af producenten anbefalede mængde ureaseinhibitor er tilsat, eller at gødningen højst indeholder 6 pct. kvælstof.

Fødevareministeriet finder, at der er behov for at justere og præcisere dokumentationskravene for at skabe retssikkerhed for den driftsansvarlige og muliggøre en effektiv kontrol.

På den baggrund foreslår Fødevareministeriet, at der indføres et nyt stk. 3, hvor dokumentationskravene nærmere fremgår. Dokumentationskravene foreslås at gælde for alle bedrifter, der anvender diammoniumsulfat i perioden fra 1. februar til 1. april eller ureabaserede gødninger. I stedet for at skulle dokumentere, at man ikke har anvendt diammoniumsulfat i tilfælde, hvor gødningen ikke udbringes ved nedfældning, nedbringning inden 4 timer eller ved placering i forbindelse med såning i perioden uden for 1. februar til 1. april, foreslås det, at alle, der anvender diammoniumsulfat i perioden 1. februar til 1. april, erklærer tidspunktet for udbringningen, angiver udbringningsarealer, mængden af den anvendte diammoniumsulfat samt udbringningsmetoden.

Ligeledes præciseres, at alle, der anvender ureabaserede gødninger, erklærer tidspunktet for udbringningen, angiver udbringningsarealer, mængden af den anvendte ureagødning, udbringningsmetode, samt evt. anvendt mængde og type ureaseinhibitor.

Afhængig af, hvilken mulighed for udbringning jordbrugsvirksomheden vælger, skal jordbrugsvirksomheden efter forslaget yderligere have én af følgende typer af dokumentation:

- 1) Dokumentation for nedfældningen, nedbringning og placering i forbindelse med såning skal ske enten i form af faktura fra maskinstation eller internt regnskab fra markdriftsfællesskab, hvoraf bedriftens udbringningsarealer fremgår, eller i form af erklæring om den foretagne nedfældning, hvis eget udbringningsudstyr er anvendt.
- 2) Dokumentation for anvendt ureaseinhibitor med angivelse af indhold af ureaseinhibitor og kvittering for indkøb heraf.
- 3) Dokumentation i form af kvittering for indkøb af sprede-klæbemiddel og erklæring om, at betingelserne i stk. 1, nr. 3, er overholdt.
- 4) Dokumentation i form af en erklæring om, at vilkårene i Miljøstyrelsens dispensation og producentens forskrifter er efterfulgt.

Fødevareministeriet foreslår samtidig, at der indføres et nyt stk. 4, hvori det fastsættes, at oplysningerne skal opbevares og kunne fremvises på forlangende i 5 år.

1.8. Præcisering af at arealer med grøngødning, der gødes i efteråret, samtidig kan udgøre MFO-efterafgrøder

Det fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1, at der som udgangspunkt ikke må udbringes flydende organisk gødning i perioden fra efter høst, dog senest 1. oktober, til før 1. februar.

Som en modifikation til hovedreglen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1, fremgår det af § 9, stk. 3, at der i perioden fra efter høst til før 1. oktober må udbringes flydende organisk gødning på arealer, hvor der senest 20. august etableres grøngødning med gul sennep, olieræddike eller gul sennep

og olieræddike forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne. Arealet kan dog ikke samtidig anvendes til efterafgrøder til opfyldelse af regler om etablering af efterafgrøder i medfør af gødskningsloven eller anden lovgivning, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 4, nr. 1 og 2.

Da bestemmelsen i § 9, stk. 4, fik sin nuværende udformning i 2018 fremgik der bl.a. følgende af høringsbrevet: "Der foreslås ikke ændret ved, at grøngødningen som hidtil kan anvendes som led i opfyldelse af forpligtelsen til at udlægge miljøfokusområder i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v."

Ministeriet har herved tolket "i medfør af anden lovgivning", jf. § 9, stk. 4, nr. 2, som national lovgivning, hvorved MFO-efterafgrøderne ikke omfattes af forbuddet mod samtidig gødning af grøngødning i efteråret og anvendelse af arealet til opfyldelse af efterafgrødeforpligtelser.

Plantedækkebekendtgørelsen indeholder i § 5 en bestemmelse om, i hvilket omfang arealer med pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder samtidig kan indgå i opfyldelsen af andre efterafgrødekrav mv. Det fremgår af plantedækkebekendtgørelsens § 5, stk. 1, at arealer med pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder ikke samtidig kan anvendes til opfyldelse af betingelser for tilskud til kvælstofreducerende virkemidler efter bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler m.v. eller til opfyldelse af øvrige krav om udlægning af arealer etableret med efterafgrøder i medfør af anden lovgivning, medmindre dette er tilladt i henhold til den pågældende lovgivning. Af plantedækkebekendtgørelsens § 5, stk. 2, fremgår det, at arealer etableret med efterafgrøder kan anvendes til opfyldelse af efterafgrødekravet, selvom de samtidig anvendes til efterafgrøder som led i opfyldelse af forpligtelsen til at udlægge miljøfokusområder i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v., og til opfyldelse af krav om udlægning af arealer etableret med afgrøder, som omhandlet i § 34, stk. 2, jf. bilag 2, i bekendtgørelse nr. 1176 af 23. juli 2020 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring og anvendelse af gødning eller senere bestemmelser, der måtte afløse de nævnte bestemmelser. Det bemærkes, at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 34, stk. 2, jf. bilag 2, er erstattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 2, der bliver § 14, stk. 2, jf. bilag 2.

Fødevareministeriet foreslår, at der indsættes en ny bestemmelse som gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 5, der i sin ordlyd lægger sig op ad plantedækkebekendtgørelsens § 5, stk. 2, hvorved det præciseres, at arealer omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 3, nr. 3, samtidig kan anvendes til efterafgrøder som led i opfyldelse af forpligtelsen til at udlægge miljøfokusområder i henhold til bekendtgørelse om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v.

Det foreslås samtidig, at ordlyden af § 9, stk. 3, nr. 3, forenkles ved at erstatte "gul sennep og olieræddike" med "blandinger heraf" og ved at erstatte "forud for sukkerroer" med "og hvor der efterfølgende etableres sukkerroer". Endvidere foreslås ordlyden af § 9, stk. 4, ensrettes med plantedækkebekendtgørelsen ved, at "krav om efterafgrøder" erstattes af "krav om udlægning af arealer med efterafgrøder". Der tilsigtes ingen materielle ændringer med disse præciseringer.

Endvidere foreslås det af ordenshensyn, at § 9, stk. 5, 3. pkt., der bliver § 9, stk. 6, 3. pkt., hvorefter stk. 4 finder tilsvarende anvendelse for rodfrugtvaskevand, slettes, da dette følger direkte af stk. 4.

1.9. Overgangsordning med anvendelse af klimanormalen for 1961-1990 ved automatisk forlængelse af lukkeperioden for flydende organisk gødning

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1, fastsætter, at i perioden fra efter høst, dog senest 1. oktober, til før 1. februar må der som udgangspunkt ikke udbringes flydende organisk gødning.

Herfra gælder undtagelsen i § 9, stk. 9, (den såkaldte regnvejrsmode), hvorefter der på marker, der hovedsageligt er beliggende i kommuner, hvor der fra og med uge 30 og inden udgangen af uge 38 samlet set har været 30 pct. mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser fra DMI for ugerne 30-38, og hvor der fra og med uge 21 og inden udgangen af uge 38 samlet set har været mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser og definitioner fra DMI for ugerne 21-38, kan udbringes flydende organisk gødning indtil 15. oktober på arealer med etablerede, overvintrende fodergræsmarker, herunder marker med udlæg af græs eller kløvergræs udsået senest i forbindelse med forårssåningen, bortset fra arealer med udlæg af græs eller kløvergræs i majs, samt arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps.

DMI forventes i løbet af den første halvdel af 2022 at offentliggøre en ny 30-årig klimanormal, der herefter vil skulle lægges til grund for administration af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regnvejrsmode. Det forventes, at den nye klimanormal vil vise øgede nedbørsmængder. Anvendelse af den nye klimanormal forventes derfor at indebære, at der skal falde mere nedbør end efter den nuværende klimanormal for 1961-1990, før udbringningsperioden for flydende organisk gødning automatisk forlænges efter regnvejrsmode.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at regnvejrsmodeen bør følge DMI's nye klimanormal, så det fortsat gælder, at udbringningsperioden automatisk forlænges i år med meget nedbør. Reglen giver mulighed for udbringning af flydende husdyrgødning frem til 15. oktober i år, hvor vejret med meget nedbør, der også kan have forsinket høsten, har gjort det vanskeligere end normalt at blive færdig med udbringningen af flydende husdyrgødning. Det er således fortsat intentionen, at det skal være i særligt regnfulde år, reglen aktiveres, og at jordbrugsvirksomhederne i årene med normale udsving, uanset at disse generelt bliver med øgede regnmængder, skal løse udfordringerne med at udbringe flydende husdyrgødning ved at råde over ekstra opbevaringskapacitet. Fødevareministeriet vurderer dog samtidig, at erhvervet har behov for tid til at tilpasse sig overgangen til den nye klimanormal, da visse jordbrugsvirksomheder vil have behov for øget opbevaringskapacitet, når der i mindre omfang kan gødes med flydende organisk gødning i efteråret. Fødevareministeriet vurderer derfor, at det er rimeligt, at den nye klimanormal først lægges til grund for regnvejrsmodeen med virkning fra den 1. august 2023.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at den gældende retstilstand fastholdes i en overgangsperiode. Fødevareministeriet foreslår derfor, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 9, der bliver stk. 10, justeres, ved at det indsættes i bestemmelsen, at det er klimanormalen for 1961-1990, der skal anvendes. Det er hensigten, at justeringen kun skal finde anvendelse for planperioden 2022/2023.

Idet den nuværende regel alene fastholdes i ét år, vil ændringen efter Fødevareministeriets vurdering ikke føre til væsentlig virkning på miljøet.

1.10. Lempelse af mulighed for anvendelse af kunstgødning og forædlet organisk gødning i efteråret

Den 1. august 2021 trådte den gældende gødningsanvendelsesbekendtgørelse i kraft. Bekendtgørelsen gennemfører bl.a. et tiltag fra nitrathandlingsprogrammet om, at udbringningsperioden for kunstgødning skal følge udbringningsperioden for flydende husdyrgødning. Ændringen indebærer, at det som hovedregel er forbudt at tildele kvælstofholdig kunstgødning om efteråret i perioden fra høst dog senest 1. oktober til 1. februar. Der henvises til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1.

Fra hovedreglen gælder den samme undtagelse som for flydende husdyrgødning, således at det i perioden fra efter høst til før 15. oktober er tilladt at udbringe kunstgødning på arealer med frøgræs.

Herudover gælder en særlig undtagelse for tildeling af kunstgødning, således at der i perioden fra efter høst til 1. oktober må udbringes op til 15 kg kvælstof fra kunstgødning pr. hektar i forbindelse med etablering af vintersæd, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 10. Denne undtagelse kom ind i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, idet visse arealer med vintersæd opnår et højere udbytte, når der flyttes en mindre mængde kvælstofholdig kunstgødning, som også kan indeholde fosfor, fra foråret til efteråret.

Landbrug & Fødevarer, SEGES og Dansk Gartneri har efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsens ikrafttræden bemærket, at det nye forbud mod at tildele kunstgødning i efteråret er problematisk for en række specialafgrøder, herunder frilandsgrøntsager og havefrø, der grundet deres længere vækstsæson har et gødskningsbehov i efteråret.

Landbrug & Fødevarer, SEGES og Dansk Gartneri mener, at reglerne bør afspejle disse specialafgrøders særlige vækstsæson med gødskningsbehov i efteråret. Der findes allerede lignende undtagelser i de eksisterende regler for eksempelvis frøgræs.

Landbrug & Fødevarer og SEGES har desuden rettet henvendelse i forhold til anvendelse af forædlede organiske gødninger i tillæg til kunstgødning i efteråret. I forbindelse med de ændrede udbringningsperioder for fast husdyrgødning, der trådte i kraft den 1. august 2021 med den ændrede gødningsanvendelsesbekendtgørelse, jf. dennes § 9, stk. 14, er udbringning af forædlede organiske gødninger som eksempelvis gødningsproduktet Øgro ikke længere muligt i vintersæd eller til specialafgrøder i efteråret.

Forædlede organiske gødninger defineres i gødskningsbekendtgørelsens § 1, nr. 7, som en type af anden organisk gødning, hvortil der kan være tilsat mineralske gødningsstoffer, samt tørret eller på anden vis forarbejdet organisk materiale, der ikke er husdyrgødning. Det fremgår af gødskningsbekendtgørelsens § 20, stk. 3, nr. 7, at andelen af det totale indhold af kvælstof i forædlet organisk gødning, der skal indgå ved beregning af forbruget af kvælstof i gødningen (det såkaldte udnyttelseskrav) er 90 pct. Det fremgår samtidig af gødskningsbekendtgørelsens § 20, stk. 4, at hvis den faktiske udnyttelse er anderledes, kan virksomheden ved opfyldelse af bestemmelsens dokumentationskrav i gødningsregnskabet angive den faktiske udnyttelse.

Landbrug & Fødevarer og SEGES har derfor rettet henvendelse om, at reglerne om udbringning af kunstgødning i efteråret burde inkludere anvendelse af forædlede organiske gødninger, som hovedsageligt indeholder kvælstof på en form, som er umiddelbart plantetilgængeligt, og som derfor har en høj udnyttelse med tilsvarende lavt tab af kvælstof til omgivelserne. Landbrug & Fødevarer fremfører bl.a., at økologer er afhængige af at kunne tilføre kvælstof til nogle afgrøder i perioden fra august til oktober for at sikre et optimalt udbytte. Det drejer sig f.eks. om jordbær, visse typer af havefrø og grøntsager, men i nogle situationer også vintersæd. Økologerne kan ikke anvende kunstgødning, og de kan derfor lide et stort tab som følge af de nye regler.

Det skal i denne sammenhæng også nævnes, at Landbrug & Fødevarer og Økologisk Landsforening i forbindelse med den offentlige høring af udkast til ændret gødningsanvendelsesbekendtgørelse i foråret 2021 bemærkede, at der burde kunne udbringes fast husdyrgødning i samme periode, som der forslås mulighed for udbringning af kunstgødning. Fødevarerministeriets afviste dette under henvisning til, at udbringning af 15 kg kvælstof pr. hektar i form af fast husdyrgødning til vintersædsmarker vil bidrage

til en væsentlig merudvaskning grundet mineralisering af den organisk bunde kvælstof på tidspunkter, hvor planteoptaget er lavt, og at det samme forhold omkring mineralisering ikke gør sig gældende for gødsning med mineralisk gødning.

Fødevareministeriet finder, at ønsket om anvendelse af forædlede organiske gødningstyper i efteråret efter samme restriktioner, som gælder for kunstgødning, kan imødekommes. Fødevareministeriet lægger her vægt på, at der er tale om specialafgrøder med et agronomisk behov for gødning i efteråret, og at der forventes et begrænset og ubetydeligt tab af kvælstof til miljøet. Det hænger sammen med, dels at afgrøderne med den lange vækstsæson sikrer optag af de tildelte næringsstoffer, og dels at der er tale om gødningstyper sammenlignelige med kunstgødning, hvor der er en høj udnyttelsesgrad og dermed mulighed for umiddelbar optagelse af kvælstofindholdet tilsvarende kunstgødning. Endvidere vurderes anvendelsespotentialet begrænset, idet produktionen af disse specialafgrøder er begrænset.

Samlet set finder Fødevareministeriet, at erhvervets ønsker om lempelser fra udbringningsforbuddet i efteråret kan imødekommes i de tilfælde, hvor der er et agronomisk behov svarende til de øvrige nuværende undtagelser for udbringning af kunstgødning i efteråret i bekendtgørelsen. Det er der efter Fødevareministeriets vurdering i almindelighed for de specialafgrøder, der hverken er vårsåede afgrøder eller vintersæd. Det drejer sig om havefrøafgrøder som f.eks. purløg og persille, frugt- og grøntafgrøder som f.eks. babyleaves og jordbær, kernefrugt som æbler og pærer, og bærkulturer dyrket i substrat og/eller væksttunneler som f.eks. jordbær og hindbær samt dyrkning af visse haveplanter som f.eks. rododendron.

Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund en ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens nuværende § 9, stk. 10, der bliver stk. 11, samt indsættelse af en ny bestemmelse som § 9, stk. 18, således at der åbnes op for, at specialafgrøder kan gødskes i efterårsperioden. Dette svarer i øvrigt til den praksis, der var gældende før ændringen af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen pr. 1. august 2021. Det foreslås, at forbud mod anvendelse af kvælstofholdig kunstgødning og forædlet organisk gødning gælder for vårsåede afgrøder, mens der opretholdes mulighed for at gødske vintersæd med samme begrænsninger som tidligere. Ligeledes opretholdes mulighed for gødsning af vinterraps og frøgræs som tidligere. Det bemærkes, at definitionen af vintersæd foreslås justeret med dette bekendtgørelsesudkast. For en beskrivelse af dette forslag henvises til afsnit 1.3.4.

I tilknytning til den foreslåede bestemmelse i stk. 18 foreslås der fastsat et krav om dokumentation som et nyt stk. 19, der skal gøre det muligt for de kommunale tilsynsmyndigheder at kontrollere overholdelsen. 19. Det fremgår heraf, at den ansvarlige for driften skal kunne dokumentere overholdelsen af stk. 18 ved opbevaring af en erklæring om produkt navn og den anvendte andel af det totale indhold af kvælstof i den organiske gødning, der er udbragt efter reglerne i stk. 11, tidspunktet for udbringningen og den udbragte mængde. Den ansvarlige for driften skal opbevare dokumentationen i 5 år og fremvise den på forlangende i forbindelse med kontrol.

For så vidt angår forædlede organiske gødninger så formuleres muligheden for tildeling heraf som en mulighed for at tildele organisk gødning, hvor den anvendte andel af det totale indhold i kvælstof efter reglerne i gødsningsbekendtgørelsen (det såkaldte udnyttelseskrav) er mindst 90 pct. Omvendt kan der ikke tildeles forædlet organisk gødning i efteråret, at hvis jordbrugsvirksomheden benytter muligheden i gødsningsbekendtgørelsens § 20, stk. 4, til at anvende et lavere udnyttelseskrav for gødningen. Det er således en forudsætning for, at f.eks. Øgro kan tildeles i efteråret efter den foreslåede bestemmelse, at jordbrugsvirksomheden i sit gødningsregnskab angiver, at den anvendte andel af det totale indhold i kvælstof er 90 pct. eller højere. Dette krav begrænser, hvor meget kvælstof fra forædlet organisk gødning, der kan tildeles i efteråret. Kravet er efter Fødevareministeriets vurdering nødvendigt for at begrænse det potentielle tab af kvælstof fra udbragt forædlet organisk gødning i efteråret.

Udbringning af kunstgødning eller fast organisk gødning i strid med gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1 og 14, straffes med bøde, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 1, nr. 1.

Straffelovens § 3, stk. 1, fastsætter, at hvis straffelovgivningen, der er gældende ved en handlings påkendelse, er forskellig fra den, der gjaldt ved handlingens foretagelse, afgøres spørgsmålet om strafbarhed og straf efter den senere lov, dog at afgørelsen ikke derved må blive strengere end efter den ældre lov. Beror ophøret af lovens gyldighed på ydre forhold, som er strafskylden uvedkommende, bliver handlingen at bedømme efter den ældre lov.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at straffelovens § 3, stk. 1, indebærer, at overtrædelser af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1 og 14, som skal afgøres efter ikrafttrædelsen af de foreslåede ændringer, ikke skal føre til straf, i det omfang forholdet ikke udgør en overtrædelse af de ændrede regler.

Udbringning af kunstgødning eller fast organisk gødning i strid med gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1 og 14, er desuden omfattet af krydsoverensstemmelse, se nærmere om gødningsanvendelsesbekendtgørelsens forhold til reglerne om krydsoverensstemmelse i afsnit 4.2 nedenfor.

Det er Landbrugsstyrelsen, der fører kontrol med overholdelsen af reglerne om krydsoverensstemmelse. Landbrugsstyrelsen har oplyst, at styrelsen ikke har konstateret overtrædelser af udbringningsforbuddet i efteråret 2021, hvor det utilsigtet har været forbudt at tildele kvælstofholdig kunstgødning og forædlet organisk gødning til specialafgrøder.

1.11. Præcisering af at fast husdyrgødning skal nedpløjes på arealer uden etablerede afgrøder til høst

På arealer uden etablerede afgrøder til høst foreskriver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 3, at husdyrgødning skal nedbringes hurtigst muligt og inden 4 timer. Ved nedfældning (af flydende husdyrgødning) er der ikke krav om yderligere nedbringning.

På arealer med etablerede afgrøder til høst, der ligger inden for 20 m fra kategori 1-natur samt lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2-natur, må fast husdyrgødning ikke udbringes, medmindre husdyrgødningen nedbringes inden 4 timer, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 4, fremgår det, at hvis husdyrgødningen ikke kan nedbringes inden 4 timer grundet uforudsigelige omstændigheder, så skal nedbringningen finde sted, så snart det er muligt.

Det har i praksis givet anledning til tvivl, hvad der menes med nedbringning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 2-4, herunder om nedbringning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen skal forstås i overensstemmelse med definitionen af nedbringning i bilag 3 i bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål. Her defineres nedbringning som ”nedpløjning, nedharvning, direkte nedfældning eller anden metode, hvor affaldet bringes ned i jorden”.

Fødevareministeriet finder det derfor hensigtsmæssigt at tydeliggøre, hvad der menes med nedbringning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 2-4.

EU-Kommissionen har den 21. februar 2017 offentliggjort BAT-konklusioner for så vidt angår intensivt opdræt af fjerkræ eller svin, dvs. husdyrbrug omfattet af IE-direktivet (IE-husdyrbrug), jf. direktivets artikel 10. BAT står for "Best Available Technology". BAT-konklusionerne indeholder grænseværdier for udledning samt teknikker, procedurer og retningslinjer med henblik på at varetage miljøbeskyttelsesformål.

BAT-konklusionerne omhandler overordnet set emnerne miljøledelse og godt landmandsskab samt teknikker inden for ernæringsmæssig styring, effektiv energiudnyttelse, støj-, støv- og lugtemissioner, emissioner fra henholdsvis opbevaring, forarbejdning og udbringning af husdyrgødning, emissionsmonitoring og ammoniakemission fra staldanlæg.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens krav om nedbringning af fast husdyrgødning, jf. § 10, stk. 3, implementerer BAT 22, der fastsætter, at det er BAT at indarbejde husdyrgødningen i jorden hurtigst muligt for at reducere ammoniakemissionerne til luft fra udbringningen af husdyrgødningen.

Det fremgår af BAT 22, at indarbejdning af husdyrgødning, der spredes på jordoverfladen, enten skal ske ved pløjning eller ved hjælp af andre kultiveringsredskaber, som f.eks. tand- eller tallerkenharver, afhængigt af jordtypen og forholdene. Videre fremgår det af BAT 22, at husdyrgødning skal blandes helt med jord eller graves ned.

Efter Fødevareministeriets vurdering vil det normalt være nødvendigt at nedpløje fast husdyrgødning for at få det blandet med jorden. Hertil kommer det, at det i Miljøministeriets opgørelser over Danmarks luftemissioner, herunder emission af ammoniak, som udarbejdes i henhold til NEC-direktivet, er lagt til grund, at fast husdyrgødning på arealer uden etablerede afgrøder til høst nedpløjes.

På denne baggrund foreslås det, at det præciseres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, at nedbringning i relation til fast husdyrgødning skal forstås som nedpløjning. På denne baggrund foreslås gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 3, 1. pkt., affattet således, at på arealer uden etablerede afgrøder til høst skal fast husdyrgødning nedpløjes og flydende husdyrgødning nedbringes hurtigst muligt og inden 4 timer. Samtidig foreslås den gældende bestemmelse i § 10, stk. 2, vedrørende udbringning af fast husdyrgødning på arealer med etablerede afgrøder til høst, der ligger inden for 20 m fra kategori 1-natur samt lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2-natur, indarbejdet i § 10, stk. 3. Forslaget er udtryk for en lovteknisk justering, der ikke ændrer ved de materielle krav.

Det bemærkes, at begrebet nedbringning også anvendes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen i relation til højemissionskunstgødning, jf. § 8, stk. 1, og i relation til fast kunstgødning udbragt på skrånninger, jf. § 10, stk. 7. Det er Fødevareministeriets vurdering, at opfyldelse af formålet med disse regler ikke nødvendigvis kræver nedpløjning men også kan opnås med nedharvning, hvorfor formuleringen nedbringes opretholdes her.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 4, foreslås samtidig rettet som konsekvens af forslaget til, at det er nedpløjning eller nedbringning, der skal ske hurtigst muligt, hvis kravet i stk. 2 eller 3 om, at det skal ske inden 4 timer, grundet uforudsigelige omstændigheder ikke kan opfyldes.

1.12. Ophævelse af bestemmelse om anvendelse af husdyrgødning fra smågrise, der er blevet tildelt medicinsk zinkoxid

I 2017 blev der i en bestemmelse i husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsat en række særlige krav til tildeling af husdyrgødning fra smågrise, der er blevet tildelt medicinsk zink. Bestemmelsen er videreført stort set uændret som gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 14. Bestemmelsen i

gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 14 fastsætter bl.a. begrænsninger for, hvor meget husdyrgødning, der må tildeles, at husdyrgødningen ikke må tildeles hyppigere end hvert tredje år på samme areal, at intet areal tildeles over 35 kg fosfor pr. hektar harmoniareal pr. planperiode fra husdyrgødning fra det pågældende eller tilsvarende opbevaringsanlæg samt et afstandskrav på 6 meter fra udbringningsarealet til vandløb, søer større end 100 m² og kystvande.

Der er knyttet særlige dokumentationskrav til overholdelsen af de materielle krav til udbringning af husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt medicinsk zinkoxid. Bl.a. skal den ansvarlige for driften i visse tilfælde udarbejde og opbevare optegnelser på kort over udbringningen, og ved afgivelse af husdyrgødning til andre jordbrugsvirksomheder skal afgiveren oplyse modtageren om, at gødningen er omfattet af særlige krav, og afgiveren skal opbevare dokumentation herfor.

Forud for fastsættelsen af kravene til anvendelsen af husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt medicinsk zinkoxid, lå en vurdering fra Miljøstyrelsen (der på det tidspunkt havde ressortansvaret for imødegåelse af miljøpåvirkninger fra udbringning af husdyrgødning) af, at en fortsat anvendelse af zink til forebyggelse og behandling af diarre hos smågrise ikke var miljømæssigt bæredygtigt på længere sigt, pga. den efterfølgende anvendelse af husdyrgødning på landbrugsjord og dermed potentiel udvaskning af zink til vandmiljøet. Denne vurdering blev underbygget af de forsigtighedsregler, som er angivet i produktresuméerne for de forskellige veterinære lægemidler til smågrise indeholdende medicinsk zinkoxid. Kravene i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 14 implementerer de krav, der fremgår af produktresuméerne for foderlægemidler med zinkoxid.

EU-Kommissionen traf den 26. juni 2017 en afgørelse, der indebærer, at medlemsstaterne skal tilbagekalde alle markedsføringstilladelser for veterinærlægemidler, der indeholder zinkoxid, og som indgives oralt til svin. Det har således været kendt allerede i forbindelse med fastsættelsen af den oprindelige bestemmelse, der i dag findes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 14, at bestemmelsen var midlertidig og alene skulle gælde for en kortere afgrænset periode.

Af afgørelsen fra EU-Kommissionen fremgår, at en medlemsstat kan udskyde tilbagekaldelsen af markedsføringstilladelserne, hvis den vurderer, at en øjeblikkelig tilbagekaldelse kan medføre skadevirkninger på medlemsstatens område, set i lyset af mulige alternativer og den påkrævede ændring i metoderne til svineproduktion. Udskydelsesperioden må ikke overstige fem år fra den 26. juni 2017, og afgørelsen skal således effektueres senest den 26. juni 2022⁷. De lægemidler, der er berørt af afgørelsen, fremgår af bilag I til afgørelsen⁸. Afgørelsen om effektivering af EU-Kommissionens afgørelse i Danmark træffes af Lægemiddelstyrelsen.

Tilbagekaldelsen af markedsføringstilladelser for veterinærlægemidler, der indeholder zinkoxid, træder senest i kraft den 26. juni 2022, altså før ikrafttrædelsen af den ændrede gødningsanvendelsesbekendtgørelse den 1. august 2022. Ved gødningsanvendelsesbekendtgørelsens ikrafttræden er det således ikke længere tilladt at tildele smågrise medicinsk zinkoxid, og dermed bortfalder beskyttelsehensynet bag gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 14. På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 14 ophæves.

Efter Fødevareministeriets vurdering kan det dog ikke udelukkes, at der også efter den 1. august 2022 opbevares husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt medicinsk zinkoxid, med henblik på udbringning af gødningen i sensommeren 2022 eller foråret 2023. Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund indsat en overgangsbestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 31, stk. 2, hvorefter § 14 i

⁷ https://ec.europa.eu/health/documents/community-register/2017/20170626136754/dec_136754_da.pdf

⁸ https://ec.europa.eu/health/documents/community-register/2017/20170626136754/dec_136754_da.pdf

bekendtgørelse nr. 1551 af 2. juli 2021 om anvendelse af gødning finder anvendelse indtil den 1. august 2023.

1.13. Justering af harmonireglerne

Harmonireglerne findes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 1 og 2, og fastsætter, at der på en jordbrugsvirksomhed samlet højst må tildeles organisk gødning i mængder svarende til 170 kg N pr. hektar harmoniareal pr. planperiode. Dog må der tildeles 230 kg pr. hektar for så vidt angår jordbrugsvirksomheder, som anvender kvægundtagelsen, det vil sige jordbrugsvirksomheder, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, og som opfylder betingelserne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2. Der må også udbringes op til 230 kg kvælstof pr. hektar fra organisk gødning på jordbrugsvirksomheder, hvor hovedparten af afgrøderne fra dens arealer ifølge en skriftlig aftale skal afgives til og anvendes på en eller flere jordbrugsvirksomheder, der anvender kvægundtagelsen.

Det fremgår af § 15, stk. 3, der bliver § 14, stk. 3, at økologisk autoriserede jordbrugsvirksomheder ikke kan anvende kvægundtagelsen. Baggrunden herfor er, at der efter reglerne i økologiforordningen ikke må udbringes mere end 170 kg kvælstof pr. hektar fra husdyrgødning.

Som harmonireglerne er formulerede, kan bestemmelserne ikke anvendes til at sanktionere jordbrugsvirksomheder, der ikke har noget harmoniareal, og som producerer og modtager mere kvælstof fra organisk gødning, end jordbrugsvirksomheden afgiver til andre jordbrugsvirksomheder eller anlæg.

Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at harmonireglerne omformuleres, så det ikke er den tildelte mængde organisk kvælstof, der reguleres, men mængden af kvælstof i organisk gødning, der er til rådighed for tildeling. Dette svarer til formuleringen af fosforarealkravet. Fødevareministeriet foreslår, at der oprettes en pendant hertil i form af det organiske kvælstofarealkrav.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 1, der bliver § 14, stk. 1, formuleres således:

”Det beregnede organiske kvælstofarealkrav må for en planperiode ikke overstige harmoniarealet på en jordbrugsvirksomhed. Det organiske kvælstofarealkrav beregnes som jordbrugsvirksomhedens samlede mængde kvælstof i organisk gødning til rådighed for tildeling, jf. § 20, stk. 1, opgjort i kg kvælstof og divideret med 170 kg kvælstof pr. ha, jf. dog stk. 3.”

For så vidt angår jordbrugsvirksomheder, der anvender muligheden for at tildele op til 230 kg kvælstof pr. hektar fra organisk gødning, foreslås en tilsvarende bestemmelse fastsat i § 15, stk. 3, der bliver § 14, stk. 3, dog således at der divideres med 230 kg kvælstof pr. hektar i stedet for 170 kg kvælstof pr. hektar.

I forlængelse heraf foreslås § 20, stk. 1, omformuleret, så også denne bestemmelse omhandler mængden af gødning til rådighed og ikke den tildelte mængde gødning. Samtidig præciseres det i bestemmelsen, at mængden af gødning til rådighed for tildeling opgøres efter reglerne i gødskningsbekendtgørelsen.

I § 15, stk. 2, 1. pkt., der bliver § 14, stk. 2, 1. pkt., foreslår Fødevareministeriet det præciseret, at muligheden for at tildele organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. hektar beror på en tilladelse fra Landbrugsstyrelsen. Bestemmelsen om, at betingelserne i bilag 2 skal opfyldes, foreslås flyttet til et nyt stk. 4.

Fødevarerministeriet foreslår endvidere en justering af bestemmelsen i § 15, stk. 2, 2. pkt., der bliver § 14, stk. 2, 2. pkt., vedrørende en jordbrugsvirksomhed, der indgår i en produktionsmæssig sammenhæng med en jordbrugsvirksomhed, der har en tilladelse til at udbringe op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar. Som den gældende i § 15, stk. 2, 2. pkt., er formuleret, kan en jordbrugsvirksomhed, hvor hovedparten af afgrøderne fra dens arealer ifølge en skriftlig aftale skal afgives til og anvendes af en eller flere jordbrugsvirksomheder omfattet af § 15, stk. 2, 1. pkt., det vil sige jordbrugsvirksomheder, som producerer mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, også ansøge om tilladelse til at udbringe op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar harmoniareal. Dette foreslås justeret, så bestemmelsen i § 14, stk. 2, 2. pkt., fremover omfatter en jordbrugsvirksomhed, hvor udbyttet fra hovedparten af dens harmoniarealer ifølge en skriftlig aftale skal afgives til og anvendes på en eller flere jordbrugsvirksomheder omfattet af § 14, stk. 2, 1. pkt. Kriteriet bliver altså med forslaget udbyttet fra hovedparten af harmoniarealerne i stedet for afgrøderne fra hovedparten af arealerne, hvorved bestemmelsen bliver mere administrerbar for Landbrugsstyrelsen.

Fødevarerministeriet foreslår samtidig, at den eksisterende bestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 3, hvorefter økologiske autoriserede jordbrugsvirksomheder ikke kan benytte kvægundtagelsen, ophæves, da bestemmelsen har vejledende karakter i forhold til regler, der følger af økologiforordningen, og derfor ikke bør fremgå af bekendtgørelsen.

De foreslåede ændringer viderefører gældende ret med den ændring, at også jordbrugsvirksomheder uden harmoniarealer fremover kan sanktioneres for overtrædelse af harmonireglerne. Det bemærkes, at jordbrugsvirksomheder uden harmoniarealer indtil 1. august 2021, hvor ophævelsen af husdyrgødningsbekendtgørelsens daværende § 41 trådte i kraft, kunne sanktioneres for manglende harmoniarealer efter denne bestemmelse.

1.14. Lovtekniske justeringer af fosforreglerne

Bestemmelserne om fosforlofter og fosforarealkrav i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens §§ 16-20 anvender begreberne ”gennemsnitsloft” og ”korrigerede gennemsnitsloft”.

Efter Fødevarerministeriets vurdering er disse begreber suboptimale i forhold til at afgrænse bestemmelseernes indhold. Fødevarerministeriet har på denne baggrund introduceret en justeret terminologi med lov nr. 415 af 5. april 2022 om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning. Det er efter Fødevarerministeriets vurdering hensigtsmæssigt, at denne terminologi indarbejdes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

På denne baggrund foreslår Fødevarerministeriet, at begrebet ”gennemsnitsloft” erstattes af ”den organiske gødnings fosforloft”, og at begrebet ”korrigerede gennemsnitsloft” erstattes af begrebet ”jordbrugsvirksomhedens fosforloft”. Det vil efter Fødevarerministeriets vurdering tydeliggøre, at der er et fosforloft tilknyttet anvendt og afgivet organisk gødning og evt. bioaske samt et loft tilknyttet jordbrugsvirksomheden, som svarer til den organiske gødnings fosforloft, men hvor der er taget højde for jordbrugsvirksomhedens specifikke forhold ift. arealer i områder med skærpede fosforlofter samt lave fosfortal.

Samtidig har Fødevarerministeriet foreslået gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 16 opdelt i to paragraffer, §§ 15 og 16, af hensyn til læsbarheden af reglerne og for at give bestemmelsen om det organiske fosforloft sin egen bestemmelse.

Det bemærkes, at Landbrugsstyrelsen forventer at sende udkast til gødskningsbekendtgørelse for planperioden 2022/2023 i offentlig høring, efter dette udkast til gødningsanvendelsesbekendtgørelse er sendt i høring. Såfremt udkastet til gødskningsbekendtgørelse indeholder forslag om jordbrugsvirksomhedernes fratræk i gødningsregnskabet af kvælstof og fosfor ved levering af husdyrgødning til andre typer af anlæg end de i §§ 16 og 18 nævnte, altså andre anlægstyper end forarbejdningsanlæg og fælles biogasanlæg, så forventer Fødevareministeriet at konsekvensrette §§ 16 og 18 efter den offentlige høring og inden udstedelsen af den nye gødningsanvendelsesbekendtgørelse.

Ændringerne er af lovteknisk karakter og ændrer ikke det materielle indhold af reglerne.

1.15. Ophævelse af bestemmelse af fratræk af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 5-7, indeholder en mulighed for fratrækning af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur. Af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 5, fremgår det, at for hvert 1 ton halm, som en jordbrugsvirksomhed leverer til et fyringsanlæg, kan jordbrugsvirksomheden fratrække 1 kg P i opgørelsen af sit forbrug af fosfor. Der kan ifølge gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 6, fratrækkes op til 3 kg fosfor pr. hektar harmoniareal, som jordbrugsvirksomheden har dyrket med korn, raps eller frøgræs, og op til den mængde fosfor i bioaske, som jordbrugsvirksomheden har modtaget retur fra fyringsanlægget.

Fødevareministeriet finder, at der i højere grad skal ske en ligebehandling af halm, som leveres til energiudnyttelse i biogasanlæg og afbrænding mv. Der bør derfor ikke være særlige bestemmelser, der alene tilgodeser afbrænding af halm.

Fødevareministeriet har på baggrund af gødningsregnskabsdata fra planperioden 2019/2020 opgjort, hvor mange virksomheder der har benyttet muligheden for at fratrække fosfor ved levering af halm og modtagelse af bioaske retur. I planperioden 2019/2020 er der alene 18 virksomheder, som har anvendt fradragmuligheden. For halvdelen af disse virksomheder har der ikke været et reelt behov for anvendelsen af fradragmuligheden, idet disse virksomheder ville kunne udbringe samme mængde fosforgødning uden fradrag for bioaske. De resterende virksomheder vil skulle tilpasse sig ændringen for at kunne overholde virksomhedens fosforloft. Alle virksomheder har imidlertid mulighed for at tilpasse sig ved at justere i enten anvendelsen af kunstgødning eller importeret anden organisk gødning eller ved at erhverve yderligere udbringningsarealer.

På den baggrund er det Fødevareministeriets vurdering, at reglen om, at der kan fratrækkes fosfor ved levering af halm og modtagelse af bioaske retur, kan fjernes, uden at virksomheder, der anvender bioaske fra afbrænding af halm, tvinges ud i produktionsmæssige tilpasninger på virksomheden af væsentlig karakter.

På baggrund af ønsket om at foretage en ligebehandling af energiudnyttelse af halm, og set i lyset af at bestemmelsen om fradrag på nuværende tidspunkt alene finder beskedent anvendelse, foreslår Fødevareministeriet at ophæve bestemmelsen om, at man kan fratrække fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur.

1.16. Fastsættelse af fosforlofterne for forskellige gødningstyper fra 2022

1.16.1. Indledende om reguleringen via fosforlofter

Fosforlofterne fastsætter lofter for tildeling af fosforholdig gødning til harmoniarealet for både organiske gødninger, herunder husdyrgødning, samt for kunstgødning og bioaske i kg fosfor pr. hektar.

Hver gødningstype er således tilknyttet et specifikt fosforloft. Der er herved fastsat forskellige lofter for, hvor mange kg fosfor pr. hektar, der årligt må tildeles med forskellige gødningstyper, og på baggrund heraf beregnes jordbrugsvirksomhedens fosforarealkrav, det vil sige hvor stort et harmoniareal, der kræves til udbringning af den pågældende jordbrugsvirksomheds fosformængde.

Fosforlofterne har i perioden, fra de blev introduceret i 2017, og frem til 2022 været lagt fast i forarbejderne til ændringen af husdyrbrugloven fra 2017.⁹ Gødningstyperne har haft forskellige fosforlofter på mellem 30 og 47 kg fosfor pr. hektar, og der er fastlagt en gradvis indfasning med stramning af fosforlofterne over en 8-årig periode. Fosforloftet er i dag 35 kg fosfor pr. hektar for fjerkræ, kødædende pelsdyr, slagtesvin, søer og smågrise og kvæg, som ikke er omfattet af en tilladelse til at udbringe 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar. Derudover er fosforloftet 30 kg fosfor pr. hektar for øvrige gødningstyper, herunder gødning fra kvæg, der ikke er omfattet af en tilladelse til at udbringe 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar, og for vegetabilsk biomasse. Det er fastsat i den gældende gødningsanvendelsesbekendtgørelses § 17.

Der er i visse oplande til fosforfølsomme vandmiljøer fastsat skærpede fosforlofter uafhængig af gødningstypen. De skærpede fosforlofter gælder i dag i visse oplande til store søer målsat i vandområdeplanerne. De skærpede fosforlofter medvirker til at begrænse risikoen for fosfortab til de omfattede søer. I perioden 2018-2022 gælder der i disse oplande et fosforloft på 30 kg fosfor pr. hektar, dog 35 kg fosfor pr. hektar for jordbrugsvirksomheder med tilladelse til at tildele op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar. Områderne med skærpede fosforlofter fremgår af bekendtgørelse nr. 839 af 22. juni 2018 om afgrænsning af oplande til søer med krav om skærpede fosforlofter. Dette ændres der ikke ved på nuværende tidspunkt, da det fortsat er vandområdeplanerne for 2015-2021, der er gældende. Forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 er pt. i offentlig høring og forventes efter tidsplanen offentliggjort ultimo 2022.

1.16.2. Fastlæggelse af det gennemsnitlige beskyttelsesniveau for husdyrgødning fra 2022-2024 og for 2025 og frem

De retlige rammer i forarbejderne til ændringen af husdyrbrugloven fra 2017

Fra 1. august 2022 er fosforlofterne for de forskellige gødningstyper ikke længere lagt fast i forarbejderne til husdyrbrugloven. Det er alene lagt fast, at det gennemsnitlige beskyttelsesniveau for husdyrgødning skal være 32-33 kg fosfor pr. hektar i perioden 2022-2024, og fra 2025 skal det være 30-31 kg fosfor pr. hektar. Dette skal sammenholdes med, at det gennemsnitlige beskyttelsesniveau for husdyrgødning i perioden 2020-2021 er 33,2 kg fosfor pr. hektar. De gennemsnitlige beskyttelsesniveauer for den tilladelige mængde fosfor fra husdyrgødning indgår i Danmarks forståelse med EU-Kommissionen om det danske nitrathandlingsprogram, som er en forudsætning for den danske undtagelse fra nitratdirektivet.

Det gennemsnitlige beskyttelsesniveau for husdyrgødning er fastlagt i 2017 ud fra det daværende sortsvalg, sædskifte, teknologi mv.

Det fremgår af bemærkningerne til husdyrbrugloven om spændet i det fastlagte gennemsnitlige beskyttelsesniveau, at hvis forudsætningerne for lofterne efter 2021 ændrer sig på baggrund af blandt andet ny viden, kortlægning og udpegninger, vil lofterne på henholdsvis 32-33 kg fosfor pr. hektar og 30-31 kg fosfor pr. hektar kunne tages op til revision og fraviges. Hvis eksempelvis der udpeges en stor

⁹ Der henvises til tabel 1 i de almindelige bemærkninger til ændringen af husdyrbrugloven i 2017, jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L114 som fremsatside 46.

andel af arealet, som skal have målrettede skærpede lofter, kan den mulige gennemsnitlige tildeling være i den øvre del af de angivne spænd, idet de skærpede lofter vil beskytte en stor del af vandmiljøet. Tilsvarende hvis der kan dokumenteres en ændret fosforfraførsel på grund af ændrede udbytter, tekniske muligheder eller andet i perioden, kan den ændrede fraførsel afspejles i fastsættelsen af fosforlofter efter 2022. Det fremgår også om beskyttelsesniveauet, at det er en betingelse, at der i perioden 2022-2024 højst i gennemsnit tillades udbragt 32-33 kg fosfor pr. hektar. Herefter kan der i gennemsnit højst tillades udbragt 30-31 kg fosfor pr. hektar.

Forarbejderne til ændringen af husdyrbrugloven fra 2017 anviser således en række forhold, der kan indebære, at det gennemsnitlige beskyttelsesniveau ligger i den øvre ende af spændet. Omvendt er der ikke i forarbejderne angivet forhold, der kan sænke lofterne. Fosforreguleringen, herunder den gradvise indfasning af stramninger i reguleringen, skal ifølge forarbejderne sikre en bedre fordeling af fosfor, hvilket medvirker til at bremse opnåelsen af kritiske mætningsniveauer i jorden. Det fremgår af lovforarbejdernes miljøfaglige vurdering, at det afgørende for en bæredygtig fosforregulering derfor ikke er, at der med det samme skabes balance mellem tilførsel og fraførsel af fosfor, men at mængden af udbragt fosfor på sigt bringes ned på et mere bæredygtigt niveau.

Dermed kan der argumenteres for, at det gennemsnitlige beskyttelsesniveau skal fastsættes til 32 kg fosfor pr. hektar i 2022 og 30 kg fosfor pr. hektar i 2025, medmindre husdyrbruglovens forudsætninger for at lægge sig højere i spændet er opfyldt.

Omfanget af områder omfattet af skærpede fosforlofter

Afgrænsningen af oplande til søer med krav om skærpede fosforlofter ændres der ikke ved på nuværende tidspunkt, da det fortsat er vandområdeplanerne for 2015-2021, der er gældende. Forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 er pt. i offentlig høring og forventes efter tidsplanen offentliggjort ultimo 2022. Først derefter vil afgrænsningen af oplande til søer med krav om skærpede fosforlofter kunne ændre sig som konsekvens heraf, det vil sige tidligst med virkning fra landbrugets planperiode 2023/2024. Der er alene fastsat fosforindsatsbehov til søer i vandområdeplanerne 2021-2027, således at der ikke på denne baggrund er grundlag for at fastsætte skærpede fosforlofter til andre fosforfølsomme vandmiljøer end søerne. Oplandene med skærpede fosforlofter dækker i dag ca. 22 pct. af landbrugsarealet i Danmark. Miljøministeriet har oplyst, at en videreførelse af oplande til visse søer med skærpede fosforlofter baseret på grundlaget fra forslag til vandområdeplanerne for 2021-2027 dækker ca. 21 pct. af landbrugsarealet i Danmark. Der vil således ikke ske en udpegning af en stor andel af arealet, som skal have målrettede skærpede lofter, hvorfor den mulige gennemsnitlige tildeling af fosfor skal være på den nedre grænse i de angivne spænd fsva. dette forhold.

Ændringer i fosforfraførslen siden 2017

I forhold til fraførsel af fosfor har Fødevarerministeriet undersøgt, i hvilket omfang der er ændringer i perioden fra 2017 og frem til i dag. Der er forskellige forhold, som kan give anledning til ændret fosforfraførsler. Det gælder ændringer i udbyttene på forskellige afgrøder grundet forædling, ændringer i sædskifter og dyrkningsmæssige forhold mv.

På baggrund af opgørelser fra Danmarks Statistik kan udbyttene for forskellige afgrøder sammenstilles over tid. For kornarter som vinterhvede, vinterbyg og vårbyg kan der i perioden fra 2006 til 2021 konstateres en tendens til årlig udbyttestigning svarende til mellem 0 og 0,2 kg fosfor pr. hektar. For andre afgrøder som majs og fodergræsser konstateres ingen stigning i udbyttene.

I forhold til ændringer i sædskifte og afgrøder konstateres et fald i vinterkornsarealet fra 2006 og frem til i dag på 17.500 hektar i årligt gennemsnit. Til gengæld konstateres bl.a. en årlig stigning i vårkorn på

9.000 hektar. Dette er væsentligt, idet der typisk fraføres 2-4 kg fosfor pr. hektar fra vårkorn i forhold til vinterkorn.

Fødevarerministeriet har i forbindelse med vurderingen af de erhvervsøkonomiske omkostninger, som Københavns Universitet leverer bidrag til, på baggrund af gødningsregnskabsdata fået opgjort, hvor meget fosfor der i 2017, 2018, 2019 og 2020 blev fjernet via høst fra markerne.

Den fjernede mængde fosfor via høst beregnes ud fra høstudbytter på baggrund af bilag til vejledninger til udarbejdelse af gødningsregnskaberne, hvoraf de årligt opdaterede udbytteværdier grupperes efter afgrødeart og jordbundstype. Data herfra kobles med værdier for vand- og næringsstofindhold givet i ”fodermiddeltabeller” udarbejdet af SEGES. Udbyttenermerne omregnes til fosforindhold i den høstede afgrøde. Fosfor i halm og andet sekundært udbytte beregnes efter samme fremgangsmåde på baggrund af normtal for halmudbytter grupperet efter afgrødeart og jordbundstype samt oplysninger vedrørende tørstof- og næringsstofindhold. På den måde tages der både højde for ændrede udbyttenevauer inden for de forskellige afgrøder og ændringer i fraført fosfor grundet ændrede sædskifter og skift i afgrøderne.

Yderligere kan der være dyrkningsmæssige forhold som kan medføre ændringer i udbyttenevauet og den fraførte mængde fosfor. Især ved en nedsat kvælstoftilførsel i forhold til normen må fraførslen af høstet fosfor forventes reduceres. I opgørelsen foretaget i forbindelse med Københavns Universitets vurdering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser reguleres fosformængden, der fjernes ved høst i de tilfælde, hvor kvælstoftilførslen på bedriftsniveau ligger markant under kvælstofkvoten. For kvælstof gælder, at udbyttenevauet reduceres ved en kvælstoftilførsel på under 95 pct. af kvælstofnormen. Kvælstof fjernet ved høst sænkes glidende til 40 pct. af værdien af normudbytte i takt med, at tilført kvælstof falder til 0 pct. af kvælstofnormen. For fosfor antages, at reduktionen i høstet fosfor ved gødsning under norm udgør 50 pct. af reduktionen af høstet fosfor.

Samlet set fås følgende gennemsnitlige mængder fosforfraførsler fra harmoniarealerne i perioden 2017 til 2020:

År	2017	2018	2019	2020
Fraført fosfor (kg fosfor pr hektar harmoniareal)	21,9	21,6	21,4	21,9

På baggrund af ovenstående er det Fødevarerministeriets vurdering, at der ikke kan konstateres nogen væsentlig ændring i den gennemsnitlige fraførte mængde fosfor. Dermed finder Fødevarerministeriet, at den mulige gennemsnitlige tildeling af fosfor også fsva. udviklingen i fosforfraførslen skal fastholdes på den nedre grænse i de angivne spænd.

Den producerede mængde fosfor fra hver dyretype

I forhold til fastsættelse af nye fosforlofter i både skærpede og ikke-skærpede områder fremgår det af husdyrbrugloven at disse skal vægtes i forhold til den producerede mængde fosfor fra hver dyretype på landsplan. Fødevarerministeriet har som udgangspunkt for denne vægtning anvendt data fra gødningsregnskabet 2019/2020. I 2020 blev det imidlertid besluttet at nedslagte alle mink, og frem til 2023 er der forbud mod produktion af mink i Danmark. Det er uvist, om der fra 2023 vil være en betydelig minkproduktion i Danmark. Frem til 2025 vurderes minkproduktionen imidlertid på et relativt ubetydeligt niveau, idet alene 1 pct. har tilkendegivet, at de ønsker at fortsætte produktionen af mink. Derfor har Fødevarerministeriet lagt til grund, at den producerede mængde fosfor fra husdyrgødning fra mink frem til 2025 og i årene derefter vil være 10 pct. af niveauet fra 2020.

Anvendelsen af muligheden for at øge fosfortildelingen ved lave fosfortal i jorden

Det fremgår af husdyrbrugloven om beregningen af det gennemsnitlige beskyttelsesniveau, at når gennemsnittet er beregnet på baggrund af forslag til nye fosforlofter og den producerede mængde fosfor af hver dyretype både inden for og uden for oplande med skærpede lofter, beregnes det vægtede gennemsnitlige beskyttelsesniveau for hele landet som et vægtet gennemsnit af den arealmæssige udbredelse af hver områdetype tillagt 0,5 kg fosfor pr. hektar som udtryk for den forøgelse, der skyldes mulighederne for at øge fosfortildeling ved lave fosfortal i jorden, dvs. med Pt under 4,0.

Fødevareministeriet har på baggrund af gødningsregnskaberne fra 2017-2018, 2018-2019, og 2019-2020 opgjort anvendelsen af korrektion af fosforlofter for lave fosfortal, som i 2017-2018 udgjorde 0,20 kg fosfor pr. hektar, i 2018-2019 0,22 kg fosfor pr. hektar og i 2019-2020 udgjorde 0,25 kg fosfor pr. hektar. Det bemærkes, at der i takt med, at fosforlofterne er skærpet, er en tendens til at øge anvendelsen af muligheden for at korrigere fosforlofterne ved lave fosfortal. Fødevareministeriet er samtidig opmærksomt på, at de virksomheder, der anvender muligheden for at korrigere deres fosforloft, ikke nødvendigvis benytter hele det korrigerede fosforloft. Det fremgår imidlertid af lovbemærkningerne, at det tillagte estimat for øget fosforloft skal ses som udtryk for den forøgelse som skyldes *mulighederne* for at øge fosfortildeling ved Pt under 4,0, og ikke om det rent faktisk realiseres af virksomhederne.

Fødevareministeriet finder, at der ved yderligere stramninger af fosforlofterne vil være incitament for yderligere anvendelse af muligheden. Samtidig vil der dog være en begrænsning, idet en del husdyrbrug må forventes at have fosfortal over 4,0, og dermed ikke har mulighed for at øge deres fosforloft. Samlet set vurderer Fødevareministeriet, at niveauet for anvendelsen i fremtiden vil være 0,3 kg fosfor pr. hektar. Dette estimat lægges derfor til grund for fastsættelse af fosforlofterne fra 2022 og 2025 i opnåelsen af det fastlagte gennemsnitlige beskyttelsesniveau.

1.16.3. Videreførelse af skærpede fosforlofter i oplande til målsatte søer

Det er udgangspunktet, at de skærpede fosforlofter i oplande til målsatte søer videreføres i planperioderne 2022/2023, 2023/2024 og 2024/2025, jf. den forslåede bestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 17, stk. 2.

I bemærkningerne til lov nr. 415 af 5. april 2022, forudsættes det, at såfremt der tilvejebringes et fagligt grundlag, der ud fra en miljømæssig betragtning og inden for de direktivmæssige rammer kan muliggøre ophævelse af de skærpede fosforlofter, er det inden for ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris bemyndigelse til at fastsætte fosforlofter at beslutte, at de skærpede fosforlofter skal ophæves.

Aarhus Universitet ser på denne baggrund for Fødevareministeriet på konsekvenserne af at ophæve de skærpede fosforlofter. Resultaterne herfra vil indgå i en beslutning om, hvorvidt de skærpede fosforlofter skal videreføres efter 2023. Fra planperioden 2022/2023 er der ikke noget fagligt grundlag for en eventuel ophævelse af de skærpede fosforlofter, der derfor videreføres uændret i denne planperiode.

1.16.4. Fastsættelsen af fosforlofterne for de forskellige typer af husdyrgødning for 2022-2024

Formålet med fosforlofterne er at sikre en bedre fordeling af fosfor, hvilket medvirker til at bremse opnåelsen af kritiske mætningsniveauer. Dermed bremses fosforophobning, og risikoen for en fosformætningsgrad, der fører til øget fosfortab, forsinkes.

Graden af fosforophobning styres ikke kun af fosfortilførslen, men også af fosforfraførslen, som derfor som beskrevet ovenfor inddrages i fastsættelsen af det gennemsnitlige beskyttelsesniveau. Fosforfraførslen er ikke ens for alle bedriftstyper, idet fosforfraførslen afhænger af de typiske sædskifter,

som knytter sig til husdyrtypen. Især kvægundtagelsesbrug frafører mere fosfor end andre typer af husdyrbrug. Der kan derfor fastsættes fosforlofter for kvægundtagelsesbrug, der som udgangspunkt er højere end for husdyrgødning fra andre husdyrarter, uden at dette giver anledning til større ophobning af fosfor i jorden på disse brug i forhold til andre.

Samtidig vil kvægundtagelsesbrug være langt fra at kunne udbringe de 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar, som kvægundtagelsen giver dem lov til, hvis de ikke tilgodeses med lempeligere fosforlofter end andre brug.

Det foreslås derfor, at fosforloftet for kvægundtagelsesbrug fastsættes til 34 kg fosfor pr. hektar, mens fosforloftet for andre husdyrtyper med et nuværende fosforloft på 35 kg fosfor pr. hektar fastsættes til 33 kg fosfor pr. hektar. Kvægbrug, der ikke er kvægundtagelsesbrug, vegetabilsk biomasse, anden organisk gødning og bioaske fastholdes efter forslaget på 30 kg fosfor pr. hektar. Dermed opnås et samlet gennemsnitligt beskyttelsesniveau på 32,0 kg fosfor pr. hektar, da områderne med skærpede fosforlofter bidrager til at trække gennemsnittet ned. Der henvises til den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 1.

Det bemærkes, at fosforlofterne for slagtesvin, søer og smågrise, efter forslaget er sammenfaldende, og Fødevareministeriet foreslår derfor, at disse angives samlet set som svin.

1.16.1. Fastsættelsen af fosforlofterne for de forskellige typer af husdyrgødning for 2025 og frem

Der er ikke efter forarbejderne til ændringen af husdyrbrugloven fra 2017 en forpligtigelse for Fødevareministeriet til på nuværende tidspunkt at fastsætte fosforlofterne fra 2025 og frem. For den enkelte jordbrugsvirksomhed, der har behov for at tilpasse sig betydeligt strammere fosforlofter, vurderer Fødevareministeriet imidlertid, at det er hensigtsmæssigt med klarhed omkring de produktionsmæssige rammer. At der fastsættes fosforlofter for 2025 og frem er dog ikke til hinder for, at fosforlofterne senere ændres f.eks. for at tage hensyn til en evt. øget fosforfraførsel eller øvrig ny viden. Derfor foreslås det, at der i nærværende bekendtgørelse også fastsættes fosforlofter for 2025 og frem.

I forhold til fastsættelse af fosforlofter for 2025 og frem vil det ligeledes være relevant at fastsætte fosforlofterne under hensyntagen til de fosforfraførsler fra de forskellige typer af husdyrbrug. Det foreslås, at fosforlofterne for kvægundtagelsesbrugene fastsættes til 33 kg fosfor pr. hektar, mens de for alle andre fastsættes til 29 kg fosfor pr. hektar. Dermed opnås et samlet gennemsnitligt beskyttelsesniveau på 30,0 kg fosfor pr. hektar. De skærpede fosforlofter ophæves, idet de generelle og skærpede fosforlofter opnår samme niveauer. Der henvises til den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 1.

1.17. Ændring af det tilknyttede fosforloft for afgivet organisk gødning og bioaske

Den jordbrugsvirksomhed, der afgiver organisk gødning eller bioaske til en anden jordbrugsvirksomhed, et biogasanlæg eller et forarbejdningsanlæg, skal oplyse den modtagende jordbrugsvirksomhed om den overdragne organiske gødnings fosforloft, jf. § 18, stk. 2, og den modtagende jordbrugsvirksomhed skal anvende det oplyste fosforloft i beregningerne af den modtagende virksomheds fosforloft, jf. § 17, stk. 4.

Den afgivende jordbrugsvirksomhed vil ofte ikke kende den organiske gødnings fosforloft på tidspunktet for overdragelsen. Det fremgår derfor af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 18, stk. 2, at det oplyste organiske fosforloft kan være op til 1 kg højere end den organiske gødnings efterfølgende faktisk beregnede fosforloft.

Efter Fødevareministeriets vurdering er det nødvendigt at indrømme den afgivende jordbrugsvirksomhed en vis margin. Samtidig giver § 18, stk. 2, den afgivende jordbrugsvirksomhed

mulighed for at hæve den organiske gødnings fosforloft også i tilfælde, hvor det faktisk er muligt at oplyse fosforloftet mere præcist. Dette er i modstrid med hensigten bag fosforlofterne om at få fordelt fosforressourcen mest muligt.

Fødevareministeriet foreslår derfor, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 18, stk. 2, ændres, således at hovedreglen bliver, at det er den organiske gødnings fosforloft fra den forrige planperiode, der skal tilknyttes afgivet gødning. Jordbrugsvirksomheden kender dette fosforloft, og det vil i almindelighed være retvisende også for den indeværende planperiodes organiske fosforloft. Den jordbrugsvirksomheds, der skal give oplysninger om den organiske gødnings fosforloft skal derfor efter forslaget som hovedregel oplyse den organiske gødnings fosforloft i den forrige planperiode. Der ændres ikke ved den særlige regel om fastsættelse af fosforloftet for jordbrugsvirksomheder, der er tilknyttet et fælles biogas anlæg, jf. § 16, stk. 2, som der derfor henvises til fra reglen. Den foreslåede nye hovedregel for fastsættelse af fosforloftet for afgivet organisk gødning og bioaske findes i forslagets § 18, stk. 2, nr. 1.

For jordbrugsvirksomheder, der har en tilladelse efter § 14, stk. 2, og for jordbrugsvirksomheder, der ikke i den foregående planperiode har været registreret i Register for Gødningsregnskab, kan den foreslåede nye hovedregel ikke anvendes.

For så vidt angår jordbrugsvirksomheder, der er omfattet af en tilladelse efter § 14, stk. 2, vil fosforloftet for den forrige planperiode ikke være sammenligneligt med indeværende planperiodes fosforloft, hvis jordbrugsvirksomheden ikke også i den forrige planperiode var omfattet af en tilladelse. Hertil kommer, at fosforloftet for undtagelsesbrug efter forslaget som hovedregel er fast på 34 kg, jf. bekendtgørelsesudkastets § 16, stk. 1, nr. 2, således at det er uden vanskeligheder for jordbrugsvirksomheden at fastslå og oplyse det.

For så vidt angår jordbrugsvirksomheder, der har en tilladelse efter § 14, stk. 2, men og hvor modtaget fosfor fra andre virksomheder end jordbrugsvirksomheder omfattet af § 14, stk. 2, og modtaget fosfor fra fælles biogasanlæg og fra forarbejdningsanlæg udover den producerede og leverede mængde fosfor fra jordbrugsvirksomhedens egen husdyrproduktion udgør mere end 50 pct. af den mængde fosfor, som er produceret på jordbrugsvirksomheden i den pågældende planperiode, er den organiske fosforloft dog ikke fast på 34 kg. Det fastsættes i stedet som et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den producerede mængde fosfor fra jordbrugsvirksomhedens egen husdyrproduktion, modtaget organisk gødning og modtaget bioaske, jf. § 16, stk. 5, der bliver stk. 3.

For organisk gødning fra jordbrugsvirksomheder, der ikke i den foregående planperiode har været registreret i Register for Gødningsregnskab, er der ikke et fosforloft fra den forudgående planperiode, der kan anvendes.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at det fastsættes i § 18, stk. 2, nr. 2, at jordbrugsvirksomheder, der har en tilladelse efter § 14, stk. 2, og som kan tildele 34 kg fosfor pr. hektar, skal oplyse dette fosforloft.

Jordbrugsvirksomheder, der i den foregående planperiode havde en tilladelse efter § 15, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1551 af 2. juli 2021 om anvendelse af gødning til at tildele 35 kg fosfor pr. hektar, og som ikke i den indeværende planperiode har en tilladelse efter § 14, stk. 2, og kan tildele 34 kg fosfor pr. hektar, og jordbrugsvirksomheder, der ikke i den foregående planperiode har været registreret i Register for Gødningsregnskab, skal oplyse et fosforloft, der ikke er mere end 1 kg fosfor pr. hektar højere end det efterfølgende beregnede fosforloft for den organiske gødning for den indeværende planperiode. Herved videreføres den gældende retstilstand for disse jordbrugsvirksomheder.

Forslaget vurderes at udgøre en forenkling for hovedparten af de jordbrugsvirksomheder, der afgiver organisk gødning og bioaske, og som med forslaget omfattes af en ændret regulering.

1.18. Afskæring af adgangen til at klage over Miljøstyrelsens og Landbrugsstyrelsens afgørelser efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsen

Det fremgår af husdyrbruglovens § 63, stk. 1, at fødevareministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller efter forhandling med vedkommende minister andre statslige myndigheder til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at ministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne påklages. Bemyndigelsen til at fastsætte regler om klageadgang eller til at afskære klageadgangen er ikke udnyttet i den gældende gødningsanvendelsesbekendtgørelse. Der er derfor ulovbestemt klageadgang til Fødevareministeriets departement.

Husdyrbruglovens § 76, stk. 2, fastsætter, hvilke afgørelser truffet af miljøministeren eller fødevareministeren, der kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det fremgår heraf, at der er klageadgang for så vidt angår afgørelser truffet i medfør af § 65 og afgørelser truffet i medfør af §§ 50, 51 og 53 i sager, hvor ministeren har besluttet at overtage kommunalbestyrelsens beføjelser i medfør af § 65.

Som der er redegjort for i afsnit 1.19, er Miljøstyrelsen kompetent til at træffe en række afgørelser efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Disse kan påklages til Fødevareministeriets departement som delegerende myndighed. I praksis har Miljøstyrelsen hidtil truffet enkelte afgørelser om dispensation efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 23 til forsøgs-, test-, udviklings- og demonstrationsprojekter med henblik på udvikling af miljøteknologi og teknikker og metoder til landbrugsdrift. Fødevareministeriets departement har ikke modtaget nogen klager over Miljøstyrelsens afgørelser.

Landbrugsstyrelsen træffer afgørelser om tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar. At der er tale om afgørelser, og at det er Landbrugsstyrelsen, der har kompetencen til at træffe afgørelserne, tydeliggøres med den foreslåede bestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 14, stk. 2. Fødevareministeriets departement har ikke modtaget nogen klager over Landbrugsstyrelsens afgørelser.

Husdyrbruglovens regler om tildeling af gødning er sammenlignelige med gødskningslovens regler, der også har til formål at imødegå miljøpåvirkninger fra tildeling af gødning. Efter gødskningsloven er der alene klageadgang til Miljø- og Fødevareklagenævnet over fødevareministeren tilskud til kvælstofreducerende virkemidler i særlige områder. Herudover er klageadgangen afskåret, jf. gødskningsbekendtgørelsens § 23, hvorefter Landbrugsstyrelsens afgørelser truffet efter gødskningsloven eller efter gødskningsbekendtgørelsen ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Det er på denne baggrund Fødevareministeriets vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt og stringent at afskære klageadgangen over Miljøstyrelsens og Landbrugsstyrelsens afgørelser efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, idet der herved sker en ensretning med retsstillingen på gødskningslovens område.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 21 ændret, så bestemmelsen ikke alene afskærer kommunalbestyrelsens afgørelser efter bekendtgørelsen men ”afgørelser efter bekendtgørelsen”, hvilket også rummer Miljøstyrelsens og Landbrugsstyrelsens afgørelser.

1.19. Delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen løser en række opgaver i medfør af husdyrbrugloven for ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Dette er muligt, da der er adgang til ekstern delegation i medfør af husdyrbruglovens § 63. Det bemærkes indledningsvist, at der ikke med delingen af Miljø- og Fødevareministeriet i november 2020 er ændret på, i hvilket omfang Miljøstyrelsen udfører opgaver for fødevareministeren. Det findes heller ikke hensigtsmæssigt for nuværende at ændre herved.

For visse af opgaverne fremgår opgavevaretagelsen allerede af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Det fremgår således af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 3, at virksomheder, der anvender muligheden for at udføre forsøg i strid med bestemmelser i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, skal registrere dette på Miljøstyrelsens hjemmeside, og af § 9, stk. 9, fremgår det, at Miljøstyrelsen annoncerer på styrelsens hjemmeside, www.mst.dk, i hvilke kommuner det på grund af meget nedbør i sensommeren det pågældende år er tilladt at udbringe flydende organisk gødning indtil den 15. oktober. Herudover er Miljøstyrelsen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 8, stk. 5, tillagt kompetencen til at dispensere fra bekendtgørelsens krav til visse højemissionskunstgødninger og til at forlænge en dispensation og ændre i vilkårene for en dispensation, herunder ophæve eksisterende vilkår og fastsætte nye vilkår. Endelig fremgår det af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 23, at Miljøstyrelsen kan dispensere fra reglerne i §§ 4-21 til forsøgs-, test-, udviklings- og demonstrationsprojekter med henblik på udvikling af miljøteknologi og teknikker og metoder til landbrugsdrift.

For andre opgaver, som Miljøstyrelsen løser for fødevareministeren, gælder det, at delegationen indtil delingen af Miljø- og Fødevareministeriet i november 2020 fremgik af bekendtgørelse nr. 95 af 28. januar 2019 om delegation af opgaver til Miljøstyrelsen (den tidligere delegationsbekendtgørelse). Efter delingen af Miljø- og Fødevareministeriet udstedte Miljøministeriet en ny delegationsbekendtgørelse, jf. bekendtgørelse nr. 1514 af 25. juni 2021 om delegation af opgaver til Miljøstyrelsen (den gældende delegationsbekendtgørelse), der alene omfatter delegation fra miljøministeren til Miljøstyrelsen og altså ikke delegation fra fødevareministeren til Miljøstyrelsen.

Fødevareministeriet finder, at det bør være tydeligt for andre myndigheder og virksomheder mv., i hvilket omfang Miljøstyrelsen har kompetencen til at løse opgaver for fødevareministeren. På denne baggrund finder Fødevareministeriet det relevant at få fastsat bestemmelser om delegation af opgaver i medfør af husdyrbrugloven til Miljøstyrelsen. Det findes mest hensigtsmæssigt, at reglerne om delegation fastsættes i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. I det følgende redegøres der for de nye regler om delegation, som foreslås indarbejdet i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Miljøstyrelsen har i bekendtgørelse nr. 1536 af 9. december 2019 om miljøtilsyn (miljøtilsynsbekendtgørelsen) fastsat regler om kommunernes tilsyn med virksomheder og husdyrbrug. Formålet med miljøtilsynsbekendtgørelsen er at stille krav til, hvilket tilsyn der skal gennemføres, og frekvensen af tilsynet samt at gøre oplysninger om virksomheder og husdyrbrug relateret til tilsynet tilgængelige for offentligheden og myndigheder mv.

Miljøtilsynsbekendtgørelsen fastsætter regler om tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse, lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. og lov om forurennet jord. Tilsynet med reglerne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen sker efter lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Miljøtilsynsbekendtgørelsen stiller mere omfattende krav til virksomheder og husdyrbrug, der er omfattet af miljøtilsynsbekendtgørelsens § 1, stk. 2, end til øvrige virksomheder. Udbringningsarealer er øvrige virksomheder, uanset om de drives i tilknytning til et husdyrbrug eller ej. Tilsyn med reglerne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen omfattes derfor ikke af miljøtilsynsbekendtgørelsens kapitel 2 og 3, der bl.a. stiller krav om tilsynsfrekvenser fastlagt på baggrund af en risikovurdering, men alene af de regler i miljøtilsynsbekendtgørelsen, der gælder for øvrige virksomheder.

Kommunalbestyrelsens tilsyn med øvrige virksomheder, herunder udbringningsarealer, er omfattet af kravet om digital afgivelse af oplysninger til Miljøstyrelsen, jf. bestemmelsen i miljøtilsynsbekendtgørelsens § 14, stk. 3 og 4, sammenholdt med §§ 17 og 19 og kravet om offentliggørelse af oplysninger i miljøtilsynsbekendtgørelsens § 20.

I tilknytning til miljøtilsynsbekendtgørelsen har Miljøstyrelsen udstedt bekendtgørelse nr. 1519 af 29. juni 2021 om brugerbetaling for godkendelse m.v. og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (brugerbetalingsbekendtgørelsen). Med hjemmel i brugerbetalingsbekendtgørelsen kan kommunerne opkræve betaling til bidrag til dækning af de kommunale myndigheders omkostninger i forbindelse med tilsyn efter kapitel 5 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. brugerbetalingsbekendtgørelsens § 1, nr. 7, sammenholdt med § 2, nr. 3.

Brugerbetalingen for tilsyn efter kapitel 5 i husdyrbrugloven opkræves efter de takster, der er fastsat i brugerbetalingsbekendtgørelsens bilag 2, jf. bekendtgørelsens § 3, nr. 7.

Brugerbetalingsbekendtgørelsens bilag 2 fastsætter i afsnit 1 taksterne for brugerbetalingen. Det fremgår heraf, at der betales en takst pr. time, der i 2020 udgør 427,00 kr. Taksten reguleres årligt på grundlag af de senest offentliggjorte PL-reguleringssatser, der offentliggøres af Finansministeriet i den årlige aftale om kommunernes økonomi, og ved opkrævningen anvendes den PL-regulerede takst, der er gældende for det tidspunkt, hvor tidsforbruget har fundet sted. For fremmede tjenesteydelser til brug for de i § 1 nævnte opgaver betales 57,79 pct. af regningsbeløbet eksklusiv moms.

Brugerbetalingsbekendtgørelsens bilag 2, afsnit 2, indeholder en nærmere afgrænsning af, hvilke aktiviteter der skal medregnes ved opgørelsen af brugerbetalingen. Det fremgår bl.a. heraf, at tilsyn efter husdyrbruglovens kapitel 5 er omfattet, dog således at der ved tilsyn med overholdelse af pligten til at etablere foranstaltninger til at imødegå, at jord under normale vejrforhold eroderer til vandmiljøet, jf. gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, alene kræves brugerbetaling, når tilsynsmyndigheden foretager håndhævelser, eller når tilsynsmyndigheden konstaterer forhold, der giver anledning til en fortsat tilsynsindsats.

Videre fremgår det af brugerbetalingsbekendtgørelsens bilag 2, afsnit 2, at der kun skal medregnes aktiviteter, der er knyttet direkte til den pågældende virksomhed m.v. Generel planlægning af tilsynsarbejde, generel vidensopbygning, efteruddannelse o. lign. samt arbejde med fastlæggelse af en generel praksis, herunder ved behandling i udvalg, kommunalbestyrelse mv., medregnes ikke. Dette gælder også, selv om f.eks. fastlæggelse af generel praksis sker med anledning i en konkret sag, eller selv om vidensopbygning sker i forbindelse med behandlingen af en konkret sag, hvis der er tale om generel viden, som medarbejdere med de pågældende opgaver bør være i besiddelse af, f.eks. om lovgivning og vejledninger, eller generelt præget teknisk viden, og hvor den konkrete sag således blot er en anledning til at skaffe sig en mere generelt nødvendig viden. Både aktiviteter på og uden for virksomheden skal medregnes. Kørsel skal dog ikke medregnes. Forelæggelse for udvalg og anden politisk behandling medregnes i det omfang, det knytter sig til en bestemt virksomhed.

Det foreslås, at Miljøstyrelsen også fremover fastsætter regler om miljøtilsyn og om brugerbetaling i medfør af husdyrbrugloven på Fødevareministeriets område, og at det fremover fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, at denne kompetence er overladt til Miljøstyrelsen. Det foreslås således, at der i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen som ny § 24 indsættes en bestemmelse om, at inden for de dele af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., hvor ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri er kompetent myndighed, fastsætter Miljøstyrelsen regler om kommunalbestyrelsernes tilsyn efter lovens kapitel 5, herunder regler om at kommunalbestyrelsens indgivelse af oplysninger til Miljøstyrelsen skal ske ved anvendelse af den digitale løsning og i det format, som Miljøstyrelsen stiller til rådighed, og om offentliggørelser af oplysninger i tilknytning til tilsyn, herunder at offentliggørelsen kan ske udelukkende digitalt, samt om at den ansvarlige for en jordbrugsvirksomhed skal bidrage til dækning af kommunalbestyrelsens omkostninger i forbindelse med tilsyn efter lovens kapitel 5.

Miljøstyrelsen udarbejder vejledninger for regler fastsat i medfør af husdyrbrugloven, hvilket på Fødevareministeriets område især vil sige gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, men også miljøtilsynsbekendtgørelsen og brugerbetalingsbekendtgørelsen, som er beskrevet ovenfor. Herudover kan Miljøstyrelsen forberede generelle retsfor skrifter og bidrage til forberedelse af enkeltsager mv., der skal forelægges for fødevareministeren. Endvidere indsamler, bearbejder og formidler Miljøstyrelsen oplysninger og medvirker ved forsøgs- og udredningsvirksomhed, og Miljøstyrelsen yder faglig rådgivning og anden bistand til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri og andre centrale og lokale myndigheder. Dette fremgik af den tidligere delegationsbekendtgørelses § 3. Det foreslås, at det fremover fremgår af en ny bestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 25.

Miljøstyrelsen varetager herudover opgaven med at forberede sager efter husdyrbrugloven, hvor fødevareministeren er den kompetente myndighed. Det drejer sig om fastlæggelse af omfanget af tilsynsmyndighedens tilsynsforpligtelse for en bestemt periode, jf. lovens § 54, stk. 2, beslutning om overtagelse af kommunalbestyrelsens beføjelser efter loven i sager, der berører andre myndigheders lovbestemte opgaver eller har større betydning, jf. lovens § 65, stk. 1, beslutning om overtagelse af en kommunalbestyrelses godkendelses- og tilsynskompetence efter loven i væsentlige sager efter ansøgning fra et husdyrbrug eller en kommunalbestyrelse, jf. lovens § 65, stk. 2, og pålæg til kommunalbestyrelserne om at tage spørgsmål, herunder konkrete sager, vedrørende loven op til behandling og beslutning, jf. lovens § 67. Dette fremgik af den tidligere delegationsbekendtgørelses § 16. Det foreslås, at det fremover fremgår af en ny bestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 26.

Endelig varetager Miljøstyrelsen en række beføjelser i husdyrbrugloven, hvor fødevareministeren er den kompetente myndighed. Det er således Miljøstyrelsen, der for fødevareministeren meddeler pålæg til kommunalbestyrelser om tilvejebringelse af oplysninger, herunder om formen heraf, jf. lovens § 66, og indhenter oplysninger hos andre offentlige myndigheder, der er nødvendige for at kontrollere overholdelsen af loven og regler udstedt i medfør af loven, og i forbindelse hermed sammenstilling og samkøring af oplysninger, herunder personoplysninger, i kontroløjemed, jf. lovens § 70. Det fremgik af den tidligere delegationsbekendtgørelses § 17, nr. 4 og 5. Det foreslås, at det fremover fremgår af en nye bestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 27.

1.20. Administrative bødeforelæg

Med lov nr. 415 af 5. april 2022 om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. har fødevareministeren fået hjemmel i husdyrbruglovens § 97 a til efter forhandling med justitsministeren at fastsætte regler om, at fødevareministeren i nærmere angivne sager kan tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den, der har begået overtrædelsen, erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en bøde som angivet i bødeforelægget. Det

er forudsat i forarbejderne, at bestemmelsen kan anvendes til at fastsætte regler om, at Landbrugsstyrelsen kan udstede administrative bødeforelæg ved overtrædelse af harmonireglerne og fosforarealkravet samt ved oplysning om for højt fosforloft ved afgivelse af organisk gødning og bioaske.

Som forudsat i lovforarbejderne foreslår Fødevareministeriet, at der indsættes en bestemmelse om administrative bødeforelæg i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 29, hvorefter Landbrugsstyrelsen kan udstede administrative bødeforelæg i sager, der angår overtrædelse af harmonireglerne og fosforarealkravet og bestemmelsen om oplysning af et for højt organisk fosforloft ved afgivelse af organisk gødning og bioaske.

Der er tale om overtrædelser, der er ensartede, ukomplicerede og uden bevismæssig tvivl. Det findes derfor hensigtsmæssigt, at jordbrugsvirksomhederne i relativt ukomplicerede sager i stedet for domstolsprøvelse kan vælge at vedtage et bødeforelæg. For overtrædelse af harmonireglerne er der en fast og langvarig domstolspraksis. For overtrædelse af fosforarealkravet er der endnu ikke en fast domstolspraksis, men fosforarealkravet kontrolleres administrativt på baggrund af samme gødningsregnskabsdata og efter samme principper som harmonireglerne, og lovforslagets beskrivelse af den fremtidige bødepraksis på området er klar og præcis og indeholder ikke elementer af skønsmæssig betydning. Oplysning af et for højt organisk fosforloft ved afgivelse af organisk gødning og bioaske indebærer, at modtagerens fosforloft uberettiget hæves, og dette kan derfor efter Fødevareministeriets vurdering betragtes som en afart af at overtræde fosforarealkravet, hvis overholdelse kontrolleres på baggrund af samme oplysninger som harmonireglerne og fosforarealkravet.

Efter den foreslåede § 29 vil Landbrugsstyrelsen kunne udstede administrative bødeforelæg i de tilfælde, hvor overtrædelsen af harmoniregler, fosforarealkravet og kravet om oplysning om den afgivne gødningsorganiske fosforloft ikke vil medføre højere straf end bøde, hvis jordbrugsvirksomheden kan erkende overtrædelsen og erklærer sig rede til at betale den bøde, som er angivet i bødeforelægget. Vedtages bøden, bortfalder videre forfølgning, jf. § 29, stk. 3. Hvis en jordbrugsvirksomhed ikke ønsker sagen afsluttet ved at vedtage et administrativt bødeforelæg, overgives sagen til politiet med henblik på videre forfølgning, sådan som det allerede gælder i dag.

Det foreslås, at muligheden for at afslutte en sag ved administrativt bødeforelæg også skal gælde for overtrædelser vedrørende planperioderne 2020/2021 og 2021/2022, jf. § 29, stk. 4.

Som på det sammenlignelige gødskningsområde vil der som udgangspunkt kunne blive udstedt administrative bødeforelæg til jordbrugsvirksomheder, når bødestørrelsen ikke overstiger 75.000 kr., og når Landbrugsstyrelsen har en berettiget forventning om, at virksomheden er indstillet på at betale bøden.

1.21. Justering af betingelser for tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar harmoniareal

Danmark har siden 2002 haft en undtagelse fra nitratdirektivet til at tildele en større mængde husdyrgødning end de 170 kg kvælstof pr. hektar, der følger af direktivets bilag III, nr. 2, 1. og 2. afsnit. Den seneste undtagelse er fra 2020 og er meddelt som EU-Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2020/1074 af 17. juli 2020 om indrømmelse af en undtagelse på anmodning fra Danmark i henhold til nitratdirektivet (kvægundtagelsen).

Det følger af kvægundtagelsen, at jordbrugsvirksomheder, der ønsker at benytte undtagelsen, skal indgive en ansøgning, og at tilladelsen skal være tilknyttet en række oplyste betingelser, der har til formål at imødegå risikoen for udvaskning af kvælstof fra den tildelte husdyrgødning. Betingelserne er som udgangspunkt implementeret i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2. For så vidt angår

kvægundtagelsens betingelse om ligevægt mellem den tilførte mængde kvælstof med husdyrgødning og den fraførte mængde med afgrøder, så overlapper denne dog med nitratdirektivets generelle forpligtigelse til at sikre ligevægt, og bestemmelsen er derfor implementeret i gødskningslovens § 12 og er ikke gentaget i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2.

For så vidt angår kvægundtagelsens betingelse om, at et kvægbrug, der pålægges en bøde for at have overtrådt en betingelse i en tilladelse til at tildele op til 230 kg kvælstof fra husdyrgødning pr. hektar, skal have afslag på ansøgning om tilladelse året efter, er denne endnu ikke implementeret i dansk lovgivning. Hovedformålet med lov nr. 415 af 5. april 2022 om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. var at tilvejebringe hjemmel til implementering af denne betingelse.

Implementeringen vil med forslaget ske ved ændring af bilag 2, hvori der indsættes et nyt nummer 3, hvorefter Landbrugsstyrelsen meddeler afslag en ansøgning efter nr. 1, såfremt jordbrugsvirksomheden i den foregående planperiode er idømt en bøde for overtrædelse af betingelserne i dette bilag eller for overtrædelse af § 12 i gødskningsloven.

Det er samtidig Fødevarerministeriets vurdering, at det er hensigtsmæssigt at ændre strukturen i bilag 2, så det tydeligere fremgår, hvilke betingelser der knytter sig til ansøgningen (bilag 2, nr. 1-3), hvilke der skal opfyldes i planperioden, hvor jordbrugsvirksomheden har tilladelse til at tildele op til 230 kg kvælstof pr. hektar (bilag 2, nr. 4-8), og hvilke der skal opfyldes i den efterfølgende planperiode (bilag 2, nr. 9-12). Endvidere er det fundet hensigtsmæssigt at justere enkelte af betingelserne i bilag 2, herunder med henblik på at forbedre den eksisterende implementering af kvægundtagelsens betingelser.

Ændringen af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2 følger således op på ændringen af husdyrbrugloven, hvor der i loven indsættes et nyt stk. 2 i § 5 a, der tydeliggør hjemlen til at etablere en ordning med tilladelser til at udbringe over 170 kg kvælstof pr. hektar. Hjemlen hertil har hidtil været i § 5 a, der med ændringen af husdyrbrugloven bliver til § 5 a, stk. 1. Udover at præcisere den eksisterende hjemmel i § 5 a, stk. 1, udvider § 5 a, stk. 2, også hjemlen, således at der med ændringsloven er tilvejebragt hjemmel til at meddele afslag på tilladelse til en jordbrugsvirksomhed i planperioden efter, at jordbrugsvirksomheden har fået en bøde for at overtræde betingelserne i en tidligere meddelt tilladelse.

De foreslåede ændringer i bilag 2 gennemgås i det følgende i den rækkefølge, de med de foreslåede ændringer af bilaget optræder i.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2, nr. 9, der bliver nr. 2, stiller krav om en plan for virksomhedens dyrkede og udyrkede arealer. Planen skal ledsage ansøgningen om tilladelse. Det foreslås, at "dyrkede og udyrkede arealer" ændres til "landbrugsareal", som er det udtryk, der anvendes i gødskningsbekendtgørelsen, og som dækker over det samme. Desuden foreslås det tilføjet, at planen skal indeholde oplysninger om, hvordan jordbrugsvirksomheden vil opfylde kravet om at etablere et plantedække på 80 pct. eller mere af harmoniarealet med afgrøder med højt kvælstofoptag og lang vækstsæson den efterfølgende planperiode, og hvilke af jordbrugsvirksomhedens arealer der forventes ompløjet efter den 1. marts. Dette er indsat som bilag 2, nr. 2, litra i.

Det følger af artikel 11, stk. 3, i kvægundtagelsen, at en jordbrugsvirksomhed, som pålægges bøde i medfør af nationale regler for overtrædelse af betingelserne i sin tilladelse til at udbringe mere end 170 kg kvælstof pr. hektar, skal meddeles afslag på tilladelse i den efterfølgende planperiode. Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i bilag 2, nr. 3, til opfyldelse af kvægundtagelsens art. 11, stk. 3, hvorefter der skal meddeles afslag på ansøgning om tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof pr.

hektar i planperioden efter, at jordbrugsvirksomheden har fået bøde som følge af manglende overholdelse af betingelser i sin tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar, det vil sige betingelserne i bilag 2 og gødskningslovens § 12.

Bilag 2, nr. 6, der bliver nr. 5, fastsætter, at kvælstoffikserende afgrøder ikke må dyrkes på de arealer, som jordbrugsvirksomheden har til rådighed. Det foreslås, at ”de arealer, som jordbrugsvirksomheden har til rådighed” ændres til ”landbrugsarealer”, som dækker det samme, og som anvendes i gødskningsbekendtgørelsen og også er foreslået anvendt som terminologi i forslaget til bilag 2, nr. 2.

Der indsættes en ny bestemmelse som bilag 2, nr. 6, om dokumentation af, at andelen af kløver/lucerne i græsmarker og i græs- og cikorieudlæg er under 50 pct. Det fremgår heraf, at jordbrugsvirksomheder med disse afgrøder skal kunne dokumentere, at andelen af kløver/lucerne er under 50 pct. ved fremvisning af nummer på frøgræsblandingen, indlægsseddel eller faktura for køb af frøblanding.

Det præciseres samtidig i definitionen af græs- eller cikorieudlæg i § 4, nr. 35, der bliver nr. 39, at der herved forstås græs eller cikorie eller blandinger af græs og cikorie med under 50 pct. kløver og lucerne.

Efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2, nr. 7, der forbliver nr. 7, er det et krav, at der foretages N- og P-analyser af jordprøver fra de øverste 30 cm af jorden mindst hvert 4. år pr. 5 hektar på hele arealet i omdrift, som jordbrugsvirksomheden har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne udtages. Der skal foreligge dateret dokumentation herfor f.eks. i form af N-min-beregning og jordanalysekort. En jordbrugsvirksomhed, som har anvendt muligheden for at udbringe organisk gødning i mængder svarende til op til 230 kg kvælstof pr. hektar harmoniareal i mere end 4 sammenhængende planperioder, skal for hver planperiode efter den 4. planperiode kunne fremvise jordprøver, der er udtaget i en af de 4 forudgående planperioder.

Det foreslås, at det præciseres, at analyserne af prøverne skal foretages af et laboratorium, der som minimum skal have et kvalitetsstyringssystem i overensstemmelse med standarden EN ISO/IEC 17025 eller andre tilsvarende internationalt accepterede standarder. P-analysen skal foretages efter Olsen P-metoden. Det er samtidig efter forslaget et krav, at prøveudtagningen skal indtegnes på markkort, og at der skal være en entydig sammenhæng mellem udtagningssted på markkortet og analyseresultatet. Analyseattest og markkort skal kunne forevises på forlangende i forbindelse med kontrol. Herved sikres Landbrugsstyrelsens mulighed for at kontrollere, at jordprøverne som krævet dækker hele jordbrugsvirksomhedens harmoniareal. Den tilsvarende justering er indsat i bekendtgørelsens § 19, stk. 1, nr. 4, vedrørende hævelse af fosforloftet ved lave fosfortal.

Desuden foreslås det, at ”hele arealet i omdrift” ændres til ”hele jordbrugsvirksomhedens harmoniareal” i bilag 2, nr. 7. Dette vurderes at stemme bedre overens med ordlyden af betingelsen om jordprøver i kvægundtagelsens artikel 8, der omtaler ”agerjord” og ”landbrugsjord”. Ændringen indebærer, at der også skal tages prøver fra permanent græs. Dette vurderes hensigtsmæssigt, da disse også kan modtage organisk gødning og dermed også kan have et højt indhold af næringsstoffer.

For så vidt angår kravet om plantedække i bilag 2, nr. 1, der bliver nr. 9, er det præciseret, at dækningsgraden af plantedækket skal være tilstrækkeligt henset til, hvad der er muligt at opnå på den pågældende årstid, og at dækningsgraden vurderes på markniveau.

Der kan efter Fødevareministeriets vurdering være tilfælde, hvor det er undskyldeligt, at kravet ikke er fuldt ud opfyldt, og hvor det derfor findes rimeligt, at jordbrugsvirksomheden ikke ifalder en bøde for utilstrækkeligt plantedække, hvis jordbrugsvirksomheden har oplyst Landbrugsstyrelsen om dette, inden virksomheden har kendskab til, om den er udtaget til kontrol. Der foreslås derfor som noget nyt

indført mulighed for selvanmeldelse af manglende opfyldelse af plantedækkekravet, idet kvægundtagelsen ikke giver mulighed for at nedsætte kvælstofkvoten som følge af manglende plantedække. Det er således indarbejdet i bilag 2, nr. 9, at hvis det i forbindelse med kontrol vurderes, at dækningsgraden ikke er tilstrækkelig på en del af en mark, kan den del af marken, hvor afgrøden ikke har en tilstrækkelig dækningsgrad, ikke tælle med som en del af det etablerede plantedække, med mindre jordbrugsvirksomheden skriftligt har oplyst Landbrugsstyrelsen om manglerne ved plantedækket. Videre er det indsat, at oplysningerne skal være givet til Landbrugsstyrelsen, inden Landbrugsstyrelsen har varslet, at jordbrugsvirksomheden er udtaget til kontrol, og at muligheden for selvanmeldelse alene anvendes to gange inden for en periode på fem på hinanden følgende planperioder.

2. Miljømæssige konsekvenser

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen udgør en plan eller et program efter miljøvurderingslovens regler, som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til anlæg til intensiv husdyravl.

For så vidt angår fosforreguleringen, så er denne miljøvurderet i forbindelse med ændring af nitrathandlingsprogrammet bl.a. som følge af indførelsen af ny husdyrregulering i husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2017¹⁰. Miljøvurderingen omfatter den 8-årige indfasning af fosforlofterne, som fastsættelsen af fosforlofter fra 2022 indgår i. Heri indgår bl.a. det fastlagte gennemsnitlige beskyttelsesniveau for husdyrgødning, som er udgangspunktet for fastsættelsen af fosforlofterne fra 2022 og frem. Der ændres ikke ved disse grundlæggende forudsætninger. Miljøvurderingen fra 2017 vurderes fortsat dækkende også for den fastsættelse af fosforlofter fra 2022, der sker med de foreslåede regler i den ændrede gødningsanvendelsesbekendtgørelse.

Der er herudover i 2019 gennemført en miljøvurdering af den samlede husdyrgødningsbekendtgørelse, som gødningsanvendelsesbekendtgørelsen i 2021 blev udskilt fra.¹¹

Med gødningsanvendelsesbekendtgørelsen fra 2021 blev der gennemført en miljøvurdering af de relevante ændringer, som denne plan medførte i den tidligere miljøvurderede plan,¹² det vil sige i den miljøvurderede husdyrgødningsbekendtgørelse fra 2019.

Med Fødevareministeriets udkast til ændret gødningsanvendelsesbekendtgørelse videreføres således allerede miljøvurderede regler.

Det følger af miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, at myndigheden skal gennemføre en vurdering (en såkaldt screening) af, hvorvidt mindre ændringer i planer eller programmer, der udarbejdes inden for landbrug og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til anlæg til intensiv husdyravl, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, således at der skal gennemføres en miljøvurdering.

Fødevareministeriet har i den forbindelse vurderet, at forslaget om at indarbejde separering af flydende husdyrgødning som en ny ammoniakreducerende udbringningsteknik skal miljøvurderes.

¹⁰ Miljøvurdering over forslag til ændringer i nitrathandlingsprogrammet bestående af dele af ny husdyrregulering (generelt efterafgrødekrav og ændret harmonikrav) og målrettet efterafgrødeordning fra 2017 er tilgængelig på Høringsportalen: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/60178>

¹¹ Miljøvurdering af husdyrgødningsbekendtgørelsen fra 2019 er tilgængelig på Høringsportalen: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/62961>

¹² Miljøvurdering af ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen) er tilgængelig på Høringsportalen: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/65085>

Derudover foreslås der mindre ændringer, som Fødevareministeriet har vurderet ikke vil få væsentlig indvirkning på miljøet, således at de ikke vurderes at udløse krav om miljøvurdering.

Det gælder:

- Ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde
- Bladgødsning som ny ammoniakreducerende teknik ved tildeling af ureabaserede kvælstofforbindelser mv.
- Overgangsordning med anvendelse af klimanormalen for 1961-1990 ved automatisk forlængelse af lukkeperioden for flydende organisk gødning
- Lempelse af mulighed for anvendelse af kunstgødning og forædlet organisk gødning i efteråret
- Ændring af det tilknyttede fosforloft for afgivet husdyrgødning og bioaske
- Ophævelse af bestemmelse om fratræk af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur
- Afslag på ansøgning om tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar

De miljømæssige konsekvenser er overordnet beskrevet neden for.

2.1. Separering af husdyrgødning som ny ammoniakreducerende teknik

Ved anvendelse af separering som ny ammoniakreducerende teknik opnås en ammoniakreducerende effekt på mindst 25 pct. sammenlignet med ammoniakemissionen fra udbringning af ubehandlet flydende husdyrgødning med slæbeslange.

På den måde vil der ikke være betydelige ændringer i ammoniakudledningerne fra de forskellige marker eller på samlet nationalt niveau. Effektvurderingen på udbringning af separeret husdyrgødning er baseret på modelberegninger, og Fødevareministeriet vurderer det hensigtsmæssigt, at beregningerne valideres med konkrete forsøg som forventes iværksat ved Aarhus Universitet, således at der opnås størst mulig sikkerhed omkring effektfastsættelsen.

2.2. Ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde

Fødevareministeriet vurderer, at ændringen af bekendtgørelsens anvendelsesområde, så gødning fra erhvervmæssige dyrehold, der ikke samtidig er jordbrugsvirksomheder, ikke omfattes, i praksis vil ramme meget få bedrifter med dyr, der selv udbringer gødningen herfra, og at disse vil kunne reguleres med påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at inkluderingen af atypiske dyrehold under reguleringen potentielt har betydning for meget store mængder gødning, særligt henset til omfanget af dyr, der årligt eksporteres via karantænefaciliteter og samlesteder, men at gødningen herfra i almindelighed afgives til jordbrugsvirksomheder, således at gødningen i forvejen er omfattet af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler.

Det er på denne baggrund samlet set Fødevareministeriets vurdering, at ændringen af anvendelsesområdet ikke vil have væsentlige påvirkninger på miljøet.

Fødevareministeriet vurderer, at ensretningen af anvendelsesområdet for gødningsanvendelsesbekendtgørelsen med de øvrige gødskningsregler kan foretages, uden at det vil føre til betydelige ændringer i praksis, og uden at det går ud over miljøbeskyttelsen.

2.3. Bladgødsning som ny ammoniakreducerende teknik ved tildeling af ureabaserede kvælstofforbindelser mv.

På baggrund af bidrag fra Københavns Universitet er det Fødevareministeriets vurdering, at bladgødskning med kunstgødning indeholdende urea ikke er forbundet med større ammoniakemission end emissionen fra kunstgødning med urea, der er nedbragt eller lignende, eller som er tilsat ureaseinhibitor. Det er en forudsætning herfor, at der højst tildeles 20 kg urea-N pr. hektar hver tredje dag, idet den mindre mængde urea hurtigere optages i bladene, samtidig med at en mindre mængde vil være tilstede til eventuel nedvaskning. Det er yderligere en forudsætning, at bladgødningen indeholder et sprede-klæbemiddel med henblik på at reducere overfladespændingen og sikre optimal bladkontakt, hvorved optagelsen af næringsstoffer i bladene optimeres.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at den foreslåede ændring ikke føre til væsentlig virkning på miljøet.

2.4. Overgangsordning med anvendelse af klimanormalen for 1961-1990 ved automatisk forlængelse af lukkeperioden for flydende organisk gødning

Det er Fødevareministeriets forventning, at DMI's kommende klimanormal for 1991-2000 vil vise, at det i denne periode har regnet mere end i perioden dækket af DMI's nuværende klimanormal for 1961-1990. Ved overgangen til at lægge den nye klimanormal til grund for administrationen af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens automatiske forlængelse af udbringningsperioden for flydende husdyrgødning i efteråret, vil forlængelsen dermed forventeligt blive udløst sjældnere. Herved vil en større mængde flydende husdyrgødning blive udbragt tidligere på efteråret eller til foråret, hvor risikoen for udvaskning af kvælstof er lavere. Idet den nuværende regel alene fastholdes i ét år, vil ændringen dog efter Fødevareministeriets vurdering ikke føre til væsentlig virkning på miljøet.

2.5. Lempelse af mulighed for anvendelse af kunstgødning og forædlet organisk gødning i efteråret

Med forslaget om at tillade anvendelse af kunstgødning og visse forædlede organiske gødninger i specialafgrøder i efteråret flyttes en mængde kvælstof i praksis fra foråret til efteråret. Den samlede mængde tilladte kvælstof øges ikke, da kvælstofkvoten efter reglerne i gødskningsloven er den samme. Efter Fødevareministeriets vurdering kan der med forslaget om at tillade anvendelse i efteråret af kunstgødning og af forædlede organiske gødninger, hvor den udnyttede del af det totale kvælstofindhold er fastsat til 90 pct., forventes et begrænset og ubetydeligt tab af kvælstof til miljøet. Det hænger bl.a. sammen med, at gødskning tillades til specialafgrøder med et agronomisk behov for gødning i efteråret, dvs. med en lang vækstsæson, som sikrer optag af de tildelte næringsstoffer. Der er samtidig tale om kunstgødning og sammenlignelige gødningstyper, hvor der er en høj udnyttelsesgrad og dermed mulighed for umiddelbar optagelse af kvælstofindholdet. Endvidere vurderes anvendelsespotentialitet begrænset, idet produktionen af disse specialafgrøder er begrænset. Det er således Fødevareministeriets vurdering, at den foreslåede ændring ikke vil have væsentlige påvirkninger på miljøet.

2.6. Ændring af det tilknyttede fosforloft for afgivet husdyrgødning og bioaske

Efter Fødevareministeriets vurdering vil overgangen fra at anvende det oplyste fosforloft til at anvende forrige planperiodes fosforloft have en meget begrænset påvirkning af fosforlofterne. Som beskrevet ovenfor sker der en stramning af fosforlofterne fra planperioden 2021/2022 til planperioden 2022/2023. Det betyder, at den forrige planperiodes fosforloft i almindelighed vil være højere end det forventede fosforloft for organisk gødning afgivet i planperioden 2022/2023. Dette vurderes dog at blive opvejet af, at muligheden for at oplyse et for højt fosforloft samtidig som hovedregel ophører. På denne baggrund er det samlet set Fødevareministeriets vurdering, at den foreslåede ændring ikke vil have væsentlige påvirkninger på miljøet.

2.7. Ophævelse af bestemmelse om fratræk af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur

Fødevareministeriet har med baggrund i gødningsregnskabsdata fra planperioden 2019/2020 opgjort, at alene 18 virksomheder har anvendt muligheden for fratræk af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur. Heraf har kun halvdelen haft et egentligt behov for at anvende fratrækket for at opretholde deres fosforgødning. Fødevareministeriet vurderer på den baggrund, at der alene vil blive tale om uvæsentlige reduktioner i fosforgødningstildelingen ved en ophævelse af bestemmelse om fratræk af fosfor ved levering af halm til fyringsanlæg og modtagelse af bioaske retur, som ikke vil have væsentlig betydning for miljøet.

2.8. Afslag på ansøgning om tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar

Den foreslåede bestemmelse om afslag på tilladelse til at tildele mere end 170 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar i den planperiode, der følger efter planperioden, hvor en overtrædelse er konstateret og har medført bøde, forventes ikke at medføre færre kvæg og dermed mindre miljøbelastning. Den overskydende gødning fra kvæg vil forventeligt blive fordelt til andre jordbrugsvirksomheder eller lagt på lager til senere udbringning. På denne baggrund er det Fødevareministeriets vurdering, at den foreslåede ændring ikke vil have væsentlige påvirkninger på miljøet.

3. Administrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser

3.1. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Udkast til nærværende bekendtgørelse har været sendt i præhøring i Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR). OBR har følgende bemærkninger om de administrative konsekvenser for erhvervslivet:

”OBR bemærker, at virksomheder, der tildeler højemissionskunstgødninger uden for perioden 1. februar til 1. april, pålægges at skulle opbevare en række informationer i en femårig periode, herunder erklæringer, fakturaer og kvitteringer, som nærmere beskrives i bekendtgørelsens § 8, stk. 3 og 4. OBR er i forbindelse med vurderingen af de administrative konsekvenser blevet gjort opmærksom på af Fødevareministeriet, at størstedelen af de omfattede virksomheder i al almindelighed lagrer sådanne oplysninger digitalt som en del af virksomhedens regnskab og i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet. For en mindre del af jordbrugsvirksomhederne, som typisk vil være mindre virksomheder med færre marker, vil det dog være nødvendigt at angive oplysningerne i en analog logbog som noget nyt.

OBR har også bemærket, at virksomheder, som tildeler kunstgødning eller forædlet organisk gødning i efteråret, skal opbevare en række informationer i en femårig periode, herunder erklæring om tidspunktet for udbringningen og den udbragte mængde kvælstof, jf. bekendtgørelsen § 9, stk. 11, og en erklæring om produktnavn og den anvendte andel af det totale indhold af kvælstof i den organiske gødning, jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 19. OBR er i forbindelse med vurderingen af de administrative konsekvenser blevet gjort opmærksom på af Fødevareministeriet, at størstedelen af de omfattede virksomheder i al almindelighed lagrer sådanne oplysninger som en del af den almindelige virksomhedsdrift og til brug for udarbejdelse af gødningsregnskabet. For en mindre del af jordbrugsvirksomhederne vil det dog være nødvendigt at angive oplysningerne i en analog logbog som noget nyt.

På baggrund af informationer om forventet tidsforbrug til udførelse af ovennævnte administrative aktiviteter samt skøn om populationsdata, vurderer OBR, at de administrative konsekvenser er under bagatelgrænsen på 4 mio. kr. OBR har ingen yderligere kommentarer.”

Der er endvidere foretaget screening af, hvorvidt bekendtgørelsesudkastet har implementeringskonsekvenser set i forhold til principperne i Vejledning om digitaliseringsklar lovgivning. Det er vurderingen, at bekendtgørelsesudkastet ikke har implementeringskonsekvenser.

3.2. Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Fødevareministeriet vurderer, at den foreslåede mulighed for at anvende separering af husdyrgødning som alternativ til de eksisterende ammoniakreducerende tiltag indebærer en samlet årlig besparelse for erhvervet på ca. 21 mio. kr.

Særligt kvægbrug, som afgasser deres husdyrgødning, vil have en driftsmæssig fordel, idet separation for mange, der får afgasset husdyrgødning bragt ud på græsmarker, kan være mere omkostningseffektivt end forsuring og nedfældning. Det anslås, at der i 2020, som er de nyeste tilgængelige tal, blev udbragt ca. 3 mio. ton afgasset husdyrgødning til fodergræs. Med en anslået udbragt mængde på 50 ton pr. hektar svarer dette til 60.000 ha. Omkostningerne ved at forsuring af afgasset biomasse til udbringning på græs er opgjort til ca. 2.100 kr. pr hektar. Omkostninger ved at græsnedfælde er opgjort til ca. 1.500 kr. pr hektar. Omkostningerne ved separering anslås at være mellem 1.200 og 1.700 kr. pr hektar afhængig af bl.a. omkostningerne på det konkrete biogasanlæg og udbringningsmulighederne for den afgassede biomasse. Besparelsen ved at anvende separering anslås dermed at være ca. 350 kr. pr hektar i gennemsnit.

Den foreslåede lempelse af muligheden for at tildele kunstgødning i efteråret til også at omfatte specialafgrøder og den foreslåede nye mulighed for i samme omfang at kunne tildele forædlet organisk gødning i efteråret giver efter Fødevareministeriets vurdering erhvervet en årlig merindtjening på ca. 10 mio. kr.

Der findes mellem 2.000 og 3.000 hektar med havefrø, bær og kernefrugt, hvor producenten med fordel kan benytte den foreslåede mulighed for at tildele gødning i efteråret. Værdien af udbyttet fra arealer med sådanne specialafgrøder ligger fra 7.000 til 100.000 kr. pr. hektar. Uden den foreslåede mulighed for tildeling vurderer Fødevareministeriet, at producenterne ville opleve en udbyttenedgang svarende til 1/5.

Fødevareministeriet vurderer, at ca. 2.000 hektar økologiske arealer vil anvende den foreslåede mulighed for at tildele forædlet organisk gødning til vintersæd. Med et anslået årligt netto merudbytte på 1.000 kr. pr. hektar vil man anslået kunne opnå en samlet merværdi på ca. 2 mio. kr.

I forbindelse med implementering af regler om afslag på tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar ved forudgående bøde anslås, at der samlet set vil være et tab på ca. 75.000 kr. per virksomhed, der får afslag. Det anslås, at der kan være 4-8 afslag årligt, hvilket i gennemsnit vil give et årligt tab på ca. 450.000 kr.

Det er forudsat i forarbejderne til husdyrbrugloven, at det gennemsnitlige beskyttelsesniveau for fosfor fra husdyrgødning skal strammes fra 2022. Overordnet estimerer Fødevareministeriet, at de foreslåede stramninger vil ramme ca. 800 jordbrugsvirksomheder i betydeligt omfang, og at stramningerne vil ramme yderligere 6.000 jordbrugsvirksomheder i mindre grad. Fødevareministeriet har bestilt IFRO, Københavns Universitet, til at opgøre, hvor mange bedrifter der berøres konkret. Resultaterne af analysen foreligger i maj.

Overordnet estimeres, at de hårdest ramte jordbrugsvirksomheder vil have omkostninger på gennemsnit 7.000 kr., og at de jordbrugsvirksomheder, der rammes i mindre grad, vil få øgede omkostninger på gennemsnitligt 1.000 kr. Fødevareministeriet har bestilt IFRO, Københavns

Universitet, til at opgøre omkostningerne konkret. Overordnet set vurdere Fødevarerministeriet at fastsættelse af fosforlofterne for de forskellige gødningstyper for 1. august 2022 og frem til 2024 at have et samlet omkostningsniveau på 5-20 mio.kr. årligt Resultaterne af Københavns Universitets analyse forventes at foreligge i maj.

3.3. Sammenfattende skema over administrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser for erhvervslivet

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Skatter, afgifter mv.: Øvrig efterlevelse: - heraf Direkte besparelser (løbende): <ul style="list-style-type: none"> • Mulighed for at anvende separering af husdyrgødning som alternativ til eksisterende ammoniakreducerende tiltag: 21. mio.kr årligt • Lempelse af mulighed for at tildele kunstgødning og forædlet organisk gødning til specialafgrøder i efteråret: 10 mio. kr. årligt • Mulighed for tildeling af forædlet organisk gødning til vintersæd (i praksis på økologiske jordbrugsvirksomheder) Produktionsmuligheder:	Skatter, afgifter mv.: Øvrig efterlevelse: - heraf Direkte omkostninger (omstilling): Direkte omkostninger (løbende): Produktionsbegrænsninger: <ul style="list-style-type: none"> • Fastsættelse af fosforlofterne for de forskellige gødningstyper fra 1. august 2022: 5-20 mio.kr. årligt • Afslag på tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar: 350.000 kr. årligt
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Løbende lettelser:	Omstillingsbyrder: Løbende byrder: Under 4 mio. kr.

4. Forholdet til EU-retten

4.1. Overholdelse af regeringens fem faste principper for implementering af EU-regulering

Hovedparten af nitratdirektivets krav til tildeling af gødning er i dansk ret gennemført i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Det gælder bl.a. nitratdirektivets grænse for tildeling af kvælstof fra husdyrgødning på 170 kg pr. hektar og den tilknyttede såkaldte kvægundtagelse, der på visse betingelser giver danske jordbrugsvirksomheder med kvæg mulighed for at udbringe op til 230 kg kvælstof fra husdyrgødning pr. hektar.

Kvægundtagelsen indeholder en række betingelser, der skal sikre, at den større tildeling af husdyrgødning ikke hindrer opfyldelsen af nitratdirektivets formål om at nedbringe og forebygge vandforurening forårsaget eller fremkaldt af nitrater, der stammer fra landbruget. Det er bl.a. en

betingelse, at kvægbruget på mindst 80 pct. af sit areal har et plantedække med afgrøder med et højt kvælstofindhold og en lang vækstsæson. En anden betingelse er, at et kvægbrug, der er straffet med bøder for at have overtrådt betingelserne for at tildele op til 230 kg kvælstof fra husdyrgødning pr. hektar, skal have afslag på ansøgning om tilladelse året efter. Denne betingelse har Danmark hidtil ikke implementeret. Det rettes der op på nu med den foreslåede bestemmelse i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2, nr. 3.

Herudover foreslås kravene til den plan, som en jordbrugsvirksomhed skal indsende sammen med ansøgningen om tilladelse til tildeling af op til 230 kg kvælstof fra organisk gødning pr. hektar, jf. bilag 2, nr. 9, der bliver nr. 2, præciseret, og der foreslås lovtekniske justeringer i bilag 2, nr. 6, der bliver nr. 5, vedrørende forbuddet mod dyrkning af kvælstoffikserende afgrøder.

Endvidere foreslås kravene til dokumentation skærpet i bilag 2, nr. 7, der forbliver nr. 7, vedrørende N- og P-analyser af jordprøver, og det foreslås, at jordprøver skal tages af hele harmoniarealet i stedet for hele arealet i omdrift.

For så vidt angår kravet om plantedække i bilag 2, nr. 1, der bliver nr. 8, foreslås det præciseret, at dækningsgraden af plantedækket skal være tilstrækkeligt henset til, hvad der er muligt at opnå på den pågældende årstid, og at dækningsgraden vurderes på markniveau. Der foreslås en mulighed for jordbrugsvirksomheden til at selvanmelde manglende opfyldelse af plantedækkekravet.

For en gennemgang af de foreslåede ændringer i bekendtgørelsen, der udover ændringerne i implementeringen af kvægunntagelsen har betydning for nitratdirektivet, henvises i øvrigt til afsnit 4.2. nedenfor.

Indtil 2017 indgik miljøpåvirkningerne fra tildeling af husdyrgødning i kommunernes vurderinger i forbindelse med meddelelse af tilladelser og godkendelser af husdyrbrug. Reglerne om tilladelser og godkendelser af husdyrbrug implementerer VVM-direktivets bilagspunkt om anlæg til intensiv husdyravl. I 2017 blev reguleringen i husdyrbrugloven og husdyrgødningsbekendtgørelsen af udbringning af husdyrgødning omlagt til at følge af generelle regler. I den forbindelse foretog Miljø- og Fødevareministeriet en vurdering af reglernes egnethed til at afløse konkrete vurderinger efter VVM-direktivet og habitatdirektivet som såkaldte afskæringskriterier eller tærskelværdier. Der er redegjort for disse vurderinger i forarbejderne til ændringen af husdyrbrugloven fra 2017, som også udgør en habitatvurdering, ligesom der efterfølgende er gennemført miljøkonsekvensvurderinger i forbindelse med udmøntning i bekendtgørelse.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen indeholder herefter bl.a.

- en regulering af kvælstof og fosfor, der begrænser mængden af udbragt husdyrgødning mv.,
- foranstaltninger til at undgå, at jord, der modtager organisk gødning, eroderer ned i vandmiljøet,
- forbud mod udbringning af gødning på en sådan måde, at der er fare for afstrømning til vandmiljøet og
- krav om anvendelse af særlige udbringningsteknikker i og i nærheden af særlige ammoniakfølsomme naturtyper.

Disse regler bidrager for det første til opfyldelse af de miljømål, der er fastsat i vandramme-, habitat-, nitrat- og havstrategidirektiverne. For det andet tjener reglerne til afløsning af de processuelle krav om konkrete vurderinger, der er indeholdt i VVM-direktivet og habitatdirektivet ved at udgøre en tilstrækkelig god miljøbeskyttelse til, at væsentlige påvirkninger på natur- og vandområder, som er omfattet af habitat-, fuglebeskyttelses-, vandramme-, grundvands-, drikkevands- og havstrategidirektiverne, kan udelukkes.

Udkastet til gødningsanvendelsesbekendtgørelse indebærer i udgangspunktet en videreførelse af denne direktivimplementering.

Det indgik i Miljø- og Fødevareministeriets vurderinger i forbindelse med fastsættelsen af generelle regler til imødegåelse af påvirkninger fra udbringning af husdyrgødning i 2017, at krav om særlige udbringningsteknikker ved kategori 1- og udvalgte dele af kategori 2-natur ville være tilstrækkeligt til at afløse de hidtidige konkrete skøn om påvirkningerne af ammoniakfølsom natur ved at udelukke væsentlige påvirkninger. De kendte ammoniakreducerende udbringningsteknikker for flydende husdyrgødning var på dette tidspunkt udbringning med nedfælder og udbringning af husdyrgødning forsuret inden eller i forbindelse med udbringningen.

Med denne bekendtgørelsesændring foreslås separering af husdyrgødning indført som ny ammoniakreducerende udbringningsteknik. Det er vurderet, at separering kan hente en ammoniakreducerende effekt på mindst 25 pct. i forhold til udlægning af ubehandlet flydende husdyrgødning med slæbeslange, tilsvarende øvrige udbringningsteknikker. Fødevareministeriet vurderer, at der med denne ændring i kravene til særlige udbringningsteknikker ved kategori 1- og udvalgte dele af kategori 2-natur ikke ændres ved vurderingen af, at der ikke er nogen risiko for skade på bevaringsmålsætningen, idet der ikke ændres ved bræmmerne omkring den ammoniakfølsomme natur, og da der med indførelsen af separering som udbringningsteknik fortsat hentes en effekt på mindst 25 pct., som er vurderet tilstrækkelig som afskæringskriterium. Der henvises i øvrigt til afsnit 1.5 ovenfor og afsnit 2 samt miljørapporten.

Fødevareministeriet vurderer, at bekendtgørelsesudkastet overholder regeringens 5 principper for implementering af EU-ret. Det bemærkes hertil, at Fødevareministeriet har en generel undtagelse til, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen kan træde i kraft 1. august, så reglerne kan følge landbrugets planperiode, der løber fra 1. august til 31. juli.

4.2. Bestemmelser, der er omfattet af krydsoverensstemmelse

Flere af de bestemmelser, der foreslås ændret, indgår som en del af den danske implementering af nitratdirektivets artikel 4 og 5. Det følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1306/2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik, at overtrædelser af bestemmelser, der implementerer nitratdirektivets artikel 4 og 5, er omfattet af bestemmelserne om krydsoverensstemmelse.

Af betydning for krydsoverensstemmelse foreslås der lempelser i udbringningsperioden for kunstgødning og for forædlet organisk gødning, hvor den anvendte andel af det totale indhold i kvælstof efter reglerne i bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning er 90 pct. Der henvises til § 9, stk. 11 og 18. I henhold til krydsoverensstemmelsesbekendtgørelsens bilag 1, punkt 1.13, er reguleringen af lukkeperioderne krydsoverensstemmelsesbelagt. De foreslåede nye muligheder for udbringning af kunstgødning og forædlet organisk gødning udgør materielle ændringer i implementeringen af nitratdirektivet.

Herudover foreslås harmonireglerne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 1 og 2, der bliver § 14, stk. 1 og 3, omformuleret. De foreslåede ændringer viderefører gældende ret med den ændring, at også jordbrugsvirksomheder uden harmoniarealer fremover kan sanktioneres efter bestemmelsen for overtrædelse af harmonireglerne.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 1, der bliver § 14, stk. 1, implementerer bilag III, nr. 2, 1. og 2. afsnit i nitratdirektivet. Denne bestemmelse i nitratdirektivet regulerer, at den fastsatte mængde

husdyrgødning, som tilføres jorden hvert år, skal være den mængde husdyrgødning, som indeholder 170 kg kvælstof pr. hektar.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 1-3, der bliver § 14, stk. 1-3, omfatter ikke alene husdyrgødning men også anden organisk gødning. Baggrunden herfor er, at der efter Fødevareministeriets vurdering er den samme risiko for udvaskning af kvælstof til vandmiljøet fra anden organisk gødning som fra husdyrgødning, og dermed bidrager forbuddet mod udbringning af 170 kg kvælstof fra anden organisk gødning til at opnå formålet nitratdirektivets formål. Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at bestemmelsen om, at der ikke må tildeles mere end 170 kg henholdsvis 230 kg kvælstof fra anden organisk gødning end husdyrgødning pr. hektar harmoniareal pr. planperiode skal udgøre en supplerende foranstaltning efter nitratdirektivets artikel 5, stk. 5. Konsekvensen af forslaget er, at udbringning af over 170 kg henholdsvis 230 kg kvælstof fra anden organisk gødning pr. hektar pr. planperiode omfattes af krydsoverensstemmelse.

I henhold til krydsoverensstemmelsesbekendtgørelsens bilag I, punkt 1.22, er grænser for tildeling af husdyrgødning (harmonireglerne) krydsoverensstemmelsesbelagt. Det ovenfor beskrevne forslag til ændringer af harmonireglerne udgør materielle ændringer i implementeringen af nitratdirektivet.

Herudover er der en række lovtekniske ændringer af betydning for bestemmelser belagt med krydsoverensstemmelse, herunder rykning af paragrafnumre som følge af ophævelse af § 14 vedrørende anvendelse af husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt medicinsk zinkoxid. Der tilsigtes hermed ikke ændringer i forhold til krydsoverensstemmelsesbelægningen af de berørte bestemmelser.